

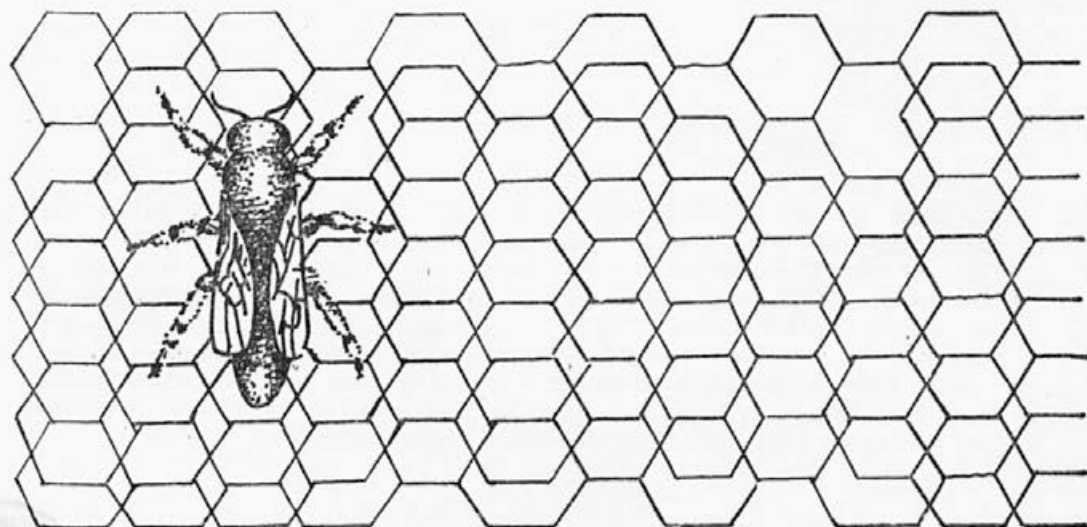
leto LXXIII

št. 1

1971

slovenski čebelar

VSEBINA

Valentin Benedičič: Ob vstopu v leto 1971	2
Brezar: Čebelarjev koledar	5
Ivan Rak: Čebele in mraz	7
Lojze Kastelic: Čudna utemeljitev	9
Dušan Mercina: Malo o medu	10
Evropske regionalne norme za med	12
Ivan Krajnc: O srboritosti nekaterih čebelnih družin	13
Stane Mihelič: Zbiranje predmetov za čebelarški muzej	15
France Guna: »Čebelar«, moje najljubše branje	17
Ludvik Kosi: Čebelja paša je temelj za obstoj in napredek čebelarstva	19

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Veterinarski zavod Slovenije: Kako uspešno zatiramo hudo gnilobo čebelje zalege	22
Julij Mayer: In zopet sulfatiazol	24

IZ ČEBELARSKEGA SVETA

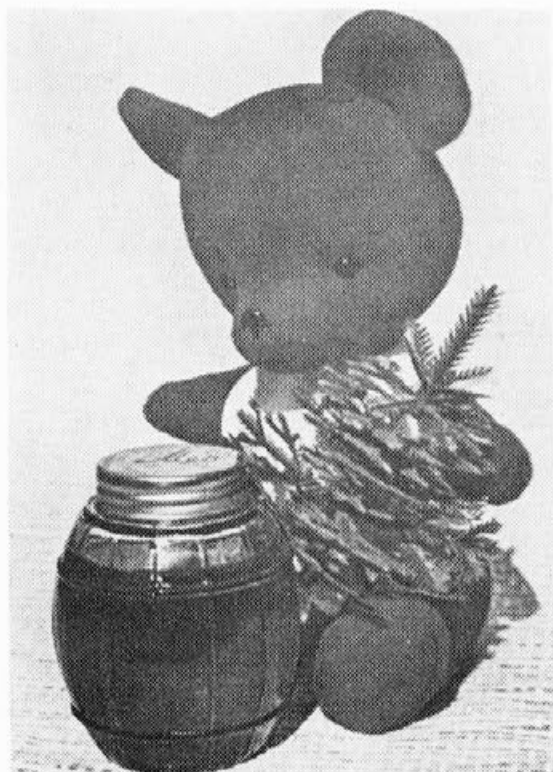
Katastrofalno umiranje čebel zaradi zastrupitve. Pridobivanje voska po mrzlem postopku. Nov način pridobivanja medu (J. Mayer)	26
--	----

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

23. MEDNARODNI KONGRES ČEBELARJEV BO V MOSKVI OD 27. AVGUSTA DO 2. SEPTEMBRA 1971

OSMRTNICE

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačujejo letno članarino 20,00 din, ga prejmejo zastonj. Izdaja ga Zveza Čebelarških društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarejva cesta 3/II, tiska Tiskarna PTT v Ljubljani. Ureja uredniški odbor: Valentin Benedičič, Ivan Majcen, Julij Mayer, Martin Mencej, Boris Modrijan in Jožko Šlander. Glavni urednik Martin Mencej. Odgovorni urednik Boris Modrijan. Letna naročnina za nečlane 35,00 din, za inozemstvo 40,00 din. Posamezna številka na 32 straneh stane 3,00 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. To velja tudi za naročnino. Številka žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva cesta, 501-8-268/1. Telefonska številka uprave ZČDS in SČ 20-208.

Srečno 1971

Spet se je obrnilo leto. Odtrgali smo zadnji list na koledarju. Pri tem se je čas za trenutek ustavil in misli so nam pohitele na pretečeno leto.

In kakšno je bilo to leto za naše glasilo?

Ne brez težav in ne brez slabosti, vendar pa tudi lahko trdimo, da ne brez uspehov. Naši sodelavci-čebelarji so v pretečenem letu načeli v svojem glasilu vrsto odprtih vprašanj, ki jih tarejo. Če nekatera od teh niso dobila svojega dokončnega odgovora, narekujejo, da jih bomo morali dokončno oblikovati v prihodnosti.

Težili smo, da bi bil Slovenski čebelar zrcalo potreb in prizadevanj naših čebelarjev. **Koliko smo uspeli, boste presodili sami.** Vsekakor je razveseljivo dejstvo, da se je krog sodelavcev v letu 1970 pomembno razširil, saj je moralo zavoljo pomanjkanja prostora ostali mnogo prispevkov neobjavljenih.

Ko se zahvaljujemo vsem sodelavcem za njihova prizadevanja, želimo, da bi tudi v novem letu prav tako požrtvovalno sodelovali. Zahvaljujemo se tudi vsem naročnikom in bralcem, ki so naša stremljenja moralno in materialno podpirali.

Vsem vam želi v letu 1971:

- da bi vam bilo zdravje zvesto skozi vse leto,
- da bi bil vsak vaš napor poplačan z uspehom,
- da bi imeli pri čebelarjenju čim več sreče in zadovoljstva

Uredništvo in uprava

OB VSTOPU V LETO 1971

VALENTIN BENEDIČIČ

Ko smo se poslovili od leta 1970 in stopili v leto 1971 se moramo društveni delavci ozreti nazaj in se vprašati, ali in kako smo opravili naloge, ki smo jih sprejeli v delovni program za leto 1970. Letos bomo pri tem, žal, morali ugotoviti, da z doseženimi uspehi ne moremo biti povsem zadovoljni. Delali smo sicer veliko in na različnih pomembnih nalogah, toda pri nobeni važnejši nalogi nismo uspeli toliko, da bi jo opravili do kraja.

Naj se ustavim najprej pri pomembnejših nalogah iz delovnega programa za obdobje 1967—1973. Po tem programu bi se morali lotiti leta 1970 glavne in najzahtevnejše naloge, to je gradnje Čebelarškega izobraževalnega centra (ČIC). Poleg tega bi morali nadaljevati še z zbiranjem predmetov in raznega pismenega gradiva za Čebelarški muzej v Radovljici. Ob koncu leta 1969 je vse kazalo, da smo prišli s pripravami tako daleč, da bomo mogli spomladi leta 1970 začeti z gradnjo. Načelni sklep glede gradnje »šole« je bil sprejet že na rednem letnem občnem zboru Zveze čebelarških društev za Slovenijo (Zveze) leta 1966. Po temeljitih razpravah je upravni odbor Zveze sprejel dne 19. novembra 1967 sklep, da bomo gradili ČIC na Brdu nad Lukovico pri Domžalah. Ob koncu leta 1969 je razpolagala Zveza že z okrog 30 milijoni S dinarjev lastnih in po članih organizacije zbranih sredstev. Ta sredstva pa niso zadoščala za začetek gradnje. Zato je Zveza po predhodnem pojasnjevanju in utemeljevanju potrebe po izobraževanju pristojnim družbenim in državnim organom vložila pri komitetu izvršnega sveta SR Slovenije za kmetijstvo in gozdarstvo prošnjo za dodelitev kredita v višini 75 milijonov S dinarjev. Kredit nam je bil takorekoč že zagotovljen. V razgovoru o najemu kredita s predsednikom občine Domžale smo dobili vtis, da tudi glede jamstva za dodeljeni kredit ne bo problemov. Tako smo bili prepričani, da bo ta zadeva lepo stekla. Pozneje pa so nastale v zvezi z zaprosenim kreditom težave objektivne narave, katerih še do danes ni bilo mogoče povsem prebroditi. Gradnja ČIC je bila zato odložena.

O nastali situaciji je poročal predsednik Zveze na seji upravnega odbora 1. marca in na rednem letnem občnem zboru 22. marca 1970. Čas beži hitro. Medtem so cene gradbenemu materialu in uslugam spet precej poskočile. Vrednost zbranih denarnih sredstev pa se je sorazmerno zmanjšala. Nameravana gradnja se je vedno bolj odmikala. Na drugi strani pa je potreba po sistematičnem izobraževanju čebelarjev vedno bolj naraščala. Poleg tega nam naši zunanji prijatelji, ki se zanimajo za našo sivko, še vedno nujno priporočajo dobro in enotno strokovno vodstvo, zlasti v pogledu vzreje in odbire naše čebele. Za interesantno zunanje območje, ki smo si ga z dokajšnjim trudom bolj ali manj osvojili v zadnjih letih se namreč zanimajo tudi drugi, ki imajo glede čebelje pasme enake, glede izobraževanja pa nesorazmerno boljše pogoje kakor naši čebelarji.

Gradbeni odbor ČIC se je sestel v letu 1970 trikrat: 27. 5., 20. 7. in 6. 11. Na drugi seji 14. 7. je predsednik Zveze odložil funkcijo predsednika gradbenega odbora. Njegovo funkcijo je prevzel podpolkovnik JLA Tone Kovačič, ki se je z vnemo vrgel na delo. Zdaj je v zaključni fazi lokacijska dokumentacija za odobritev lokacije in izdelava načrtov. Septembra meseca je bila po prizadevanju novega predsednika na Brdu televizijska ekipa, ki je posnela teren in načrte ter vodila razgovor s funkcionarji Zveze. Dne 18. 10. 1970 je UO Zveze spet raz-

pravljaj o gradnji ČIC. Prišel je do zaključka, da je treba delo nadaljevati in zbrana sredstva čimprej plasirati. Odobril je delo gradbenega odbora in sprejel sklep, naj gradbeni odbor dela v smislu na seji stavljenih predlogov in da naj začne čimprej z gradnjo. Predsednik gradbenega odbora se je medtem tudi že dogovoril z lastnikom gozda nad našo parcelo Fr. Kersnikom, da bo v času gradnje dovolil uporabo poti skozi gozd, s čimer bo zelo olajšan dovoz materiala in se bo tako gradnja precej pocenila. Razpravljaj je na več mestih tudi glede najema kredita, za katerega je bila vložena prošnja pri izvršnem svetu SR Slovenije. Prošnja se sicer obravnava s pozornostjo, vendar pa glede na ukrepe za stabilizacijo gospodarstva ni mogoče pričakovati rešitve pred februarjem 1971.

Ko smo torej stopili čez prag iz starega leta 1970 v leto 1971 smo obstali spet pred isto najbolj zahtevno nalogo našega večletnega delovnega programa kakor pred letom dni. Uresničevanje te naloge zahteva zares čvrsto in zavestno disciplinirano organizacijo. Le taka organizacija bo namreč mogla uspešno uresničevati naloge in ukrepe, ki jih bodo v zvezi z gradnjo sprejemali pristojni društveni organi. Pri IO Zveze dobimo često vtis, da je naše članstvo mnenja, da je Zveza neko posebno od njih povsem odmaknjeno organizacijsko telo, da članstvo prek svojih društvenih organov ne sestavlja Zveze in končno da je Zveza sama dolžna opravljati sprejete sklepe in naloge; skratka, da se pri Zvezi neha delo njenega članstva. In vendar je Zveza ne glede na to, da je naša najvišja čebelarška organizacijska enota po organizacijski strukturi povezana z vsem članstvom — z vso našo organizacijo. V UO Zveze so namreč zastopana v smislu njenih pravil vsa društva po svojih predstavnikih, prek katerih izraža lahko vse članstvo svojo voljo in predloge za delo Zveze. Obratno pa tudi Zveza lahko uspešno izvršuje zlasti večje naloge le prek predstavnikov društev v UO, ki sprejete sklepe posredujejo zaradi sodelovanja članstvu neposredno oziroma prek svojih čebelarskih družin. Le organizacija, ki je sposobna, da na tak način organizira svoje delo, lahko zajame zlasti pri izvrševanju pomembnih nalog vse svoje članstvo in zato lahko pričakuje, da bo postavljene naloge tudi uspešno izvršila. Taka važna skupna naloga, ki potrebuje sodelovanje vsega članstva, je prav gotovo gradnja našega ČIC.

Že nekajkrat smo v zvezi z gradnjo ČIC pojasnjevali in utemeljevali, da se je klasično izobraževanje čebelarjev prek predavateljev preživelo, ter da so se razmere glede izobraževanja v svetovnem merilu tako zelo spremenile, da je treba nujno slediti toku časa in prilagoditi izobraževanje novim razmeram. Pri tem smo pojasnjevali, kako važno vlogo ima danes za izobraževanje Mednarodna zveza čebelarskih združenj ter njene stalne strokovne komisije in delovne skupine. Aktivnost Apimondije, da bi nudila čim več pomoči svojemu članstvu pa se ni ustavila pri organiziranju znanstveno-strokovne pospeševalne mreže. V letu 1970 je ustanovila posebni Mednarodni inštitut za čebelarško tehnologijo in gospodarstvo. Z odobrenjem romunske vlade je dobil inštitut svoj sedež v Bukarešti. K inštitutu je priključena tudi založba Apimondije. Direktor inštituta, prezident Apimondije prof. V. Harnaj pojasnjuje v novoletni poslanici za leto 1970 priobčeni v Apiacti št. 1 vlogo in naloge ustanovljenega Mednarodnega čebelarskega inštituta takole:

»Novemu Mednarodnemu inštitutu za čebelarško tehnologijo in gospodarstvo, to je tehnično-ekonomskemu inštitutu, ki je priključen Apimondiji, bo pripadala težka, a lepa naloga, podpirati Mednarodno zvezo čebelarskih združenj in vse čebelarske inštitucije z dokumentaričnim gradivom, s katerim bodo sezna-

njena članska združenja o vseh dosežkih na področju čebelarstva; inštitut bo utrl pot medsebojnim gospodarskim in tehničnim odnosom, olajšal bo tehnično pomoč, ter posredoval neposredne stike med proizvajalci in potrošniki, sodelovanje med čebelarskimi in medicinskimi raziskovalci, ter med čebelarsko proizvodnjo in trgovino z medom.« Generalnega sekretarja Apimondije pa je njen izvršni svet še posebej pooblastil, da izroči FAO organizaciji ZN za prehrano in kmetijstvo v Rimu konkretni predlog za ustanovitev čebelarske (trgovske) poslovalnice s sedežem pri FAO. Ustanovitev te poslovalnice je v zvezi z delovanjem Apimondije v okviru njenega delovnega programa pri FAO, po katerem je predviden med drugim tudi študij splošne problematike o proizvodnji, prodaji in ceni medu.

Pri tem se vprašamo, ali more naše čebelarstvo — organizacija v sedanjih razmerah uspešno koristiti vsakovrstne ugodnosti znanstvene, strokovne in komercialne narave, ki jih že nudi in jih bo v kratkem nudila v še večji meri Apimondija? Odgovor je jasen, da take čebelarske organizacije oziroma ustanove, ki bi mogla usvajati omenjene dosežke in jih posredovati dalje, nimamo v Sloveniji in tudi ne drugod v Jugoslaviji.

Zato je skrajni čas, da ustvarimo tako lastno ustanovo, ki se bo sporazumno z našo organizacijo v tesnem sodelovanju z ustreznimi ustanovami Apimondije poklicno ukvarjala z reševanjem naših čebelarskih problemov, zlasti z izobraževanjem čebelarjev ter z načrtno odbiro in razmnoževanjem dobrih čebeljih rodov v lastnih čebelnjakih. To je brez dvoma pot k rentabilnejšemu čebelarjenju.

Zdaj ni nič več časa za pomišljanje, kaj naj bi napravili. Veliko smo že zamudili. Zvezi in njenemu gradbenemu odboru z agilnim novim predsednikom na čelu moramo vsi pomagati, da bo gradnja ČIC čimprej stekla. Sicer bomo zamudili zadnji vlak, ki lahko naše čebelarstvo sicer z zamudo vendar pa le še zanesljivo pripelje na cilj.

Kakor sem uvodoma nakazal, tudi nekaterih drugih važnih nalog, ki niso zajete v večletnem delovnem programu, nismo opravili do kraja. Borba za prekrbo krmilnega sladkorja prek naše organizacije v smislu sklepa na zadnjem očnem zboru Zveze še traja. Vanjo je vložila Zveza, zlasti njen tajnik veliko zamudnega dela, ki je imelo tudi določene uspehe odločilnega pomena. O tem boste še posebej obveščeni. Tudi problem prevažanja čebel na razne paše in dela veterinarskih inšpekcij v zvezi s prevažanjem še ni razčiščen. Zadeva je v postopku in jo Zveza spremlja s pozornostjo.

Novoletni misli in priporočila zaključujem z željo, da bi bilo leto 1971 medeno ter da bi pri gradnji ČIC, ki je naša najpomembnejša skupna naloga v tem letu v smislu navodil, ki bodo izdana, vsi prijeli za delo, vsak po svojih močeh in zmožnostih, da bi bil ČIC tako zares skupna last vseh slovenskih čebelarjev.

ČEBELARJEV KOLEDAR

BREZAR

Kot pove že naslov, se je uredniški odbor Slov. čebelarja letos odločil za novost: nič več dolgoveznih, bolj ali manj ponavljanih mesečnih navodil, pač pa kratek, časovno opredeljen seznam opravil, katera mora čebelar opraviti v določenem času, da bo njegovo čebelarjenje uspešno. Te časovne opredeljenosti seveda ne smemo razumeti tako, da bomo določena opravila vezali na koledarske datume. To bi bilo napačno! Čebelarjevega koledarja ne predstavljajo datumi, pač pa vremenski, toplotni, pašni in drugi pogoji izven panja, ki nastopajo v različnih letih ob različnih datumih. Ti pogoji v najvišji meri pogojujejo dogajanje v panju, tj. v čebelni družini, zato je potrebno ustrezna čebelarska opravila vezati le nanje. Ne moremo npr. reči: prvi pregled naj opravimo od tega do tega dne, temveč: prvi pregled čebeljih družin opravimo, ko se več ali manj stalne temperature dvignejo do te in te stopnje. Ali: v čebelni družini se pojavi gradilni nagon dne tega in tega, pač pa: s prvimi češnjevimi cvetovi se pri močnejših družinah že pojavi gradilni nagon. Ustrezen čebelarjev ukrep: dodajanje satnic! ltd.

Čebelarjev koledar tudi ne pozna štirih letnih časov kot navadni, pač pa le tri: čas zimskega mirovanja, čas pomladanskega razvoja ali rojilna doba in čas priprave za zimo. Zato kaže tudi čebelarjeva opravila opredeljevati le na tri obdobja.

V Slov. čebelarju bo predvidoma letos uvedena stalna rubrika — zdravniški kotiček, katero bo vodil strokovnjak — veterinar. Da se ne bi ponavljali, v čebelarjevem koledarju ne bomo opozarjali na opravila v zvezi s preventivo in kurativo čebeljih bolezni.

Kot že lansko leto, bomo tudi letos pod tem naslovom priporočali metode čebelarjenja, ki so se izkristalizirale z dolgoletno prakso za več ali manj specifične slovenske razmere. Izogibali se bomo še ne dovolj preizkušenih novejših dognanj in zamejske prakse, ker menimo, da so te stvari tema strokovnih in plemeničnih član- kov, ne pa mesečnih navodil. Priporočanje čebelarjenja v AŽ panju brez prestavljanja, zazimovanje čebeljih družin brez paženja in podobne novotarije, katere posku- šajo pri nas uveljaviti nekateri posamezniki, bi bilo preveč tvegano vse dotlej, dokler večina slovenskih čebelarjev ne bi obvladala tehnologije, katera pogojuje te načine čebelarjenja.

Toliko za uvod! Vsem bralcem Čebelarjevega koledarja želim v l. 1971 veliko uspeha pri delu in polne čebre medu!

Januar.

Stanje v panju: čebele ždijo v strnjeni zimski gruči med satjem. Potrebujejo mir, mir in zopet mir! Če se proti koncu meseca vreme otopli, zaleže matica v središču gruča prva jajčeca.

Sneg pred panji odmetavamo sproti, v bližnji okolici pa posipamo v toplejših dneh s plevami, pepelom, senenim drobirjem in podobno.

Prisluškujemo občasno! S prisluškovanjem lahko ugotovimo: a) zamašeno žrelo — odstranimo takoj mrtvice ali led, s katerim se je žrelo zamašilo; b) prisotnost miši (zgrižene mrtvice) — miš preženemo in zožimo žrelo; c) brezmatičnost, gri- žavost ali lakoto — panj zaznamujemo, za ukrepanje pa počakamo na toplejše dneve.

Ob toplešlih dnevih izpopolnimo paženje, kajti z nastopom zalege rabijo čebele več toplote in so občutljivejše na temperaturne razlike.

V januarju pripravimo vse potrebno za naslednjo sezono! Skuhamo voščine! Pre-
skrbimo si satnice! V okvirčke potegnimo žico — nategnili jo bomo pozneje, preden
bomo zažičili satnice!

Da bomo postali dobri čebelarji, se moramo učiti, učiti in zopet učiti! Za učenje
so dolgi zimski večeri kot nalašč. Razen učenja si uredimo in proučimo zapiske
prejšnjega leta, obenem si pripravimo dnevnik za naslednjo sezono!

Po svojih močeh oživimo organizacijsko in družabno življenje svoje organizacije:
sestanki, predavanja, debatni večeri, itd. Vplačajmo tudi članarino in naročnino!

ČEBELE IN MRAZ

Ivan Rak

V Sloveniji izgubimo čez zimo mnogo čebelnih družin. Poročila spomladi govore o umrljivosti, ki v nekaterih zimah dosega tudi 30 % obstoječega stanja. Zares porazne številke!

Za umrljivost navajamo razne vzroke — najraje pa ob velikih izgubah obdolžimo za prezimljanje neugodno zimo. Mraz, oziroma slabo zavarovanje družin pred njim, naj bi bil vzrok velikih izgub. Tako pišemo že dolga desetletja, a lanska in letošnja navodila, ki jih daje pred zimo »Slovenski čebelar«, potrjujejo domnevo, da od začrtane poti v Sloveniji še ne bomo kmalu odstopili.

V zadnji številki tega lista (1970/11, str. 259) je npr. objavljena notica, kjer je med drugim rečeno: »Od 30 enako oskrbovanih, na enakem mestu in pod enakimi pogoji zazimljenih družin, so nezapažene čebele 100 % propadle, zapažene pa 100 % preživele zimo...«

Vzrok smrti teh 10 družin je torej tudi zima oziroma opustitev paženja.

Je pa temu res tako?

Iz prakse ve marsikateri čebelar, da je včasih lepo prezimila ne ravno močna, povsem nezapažena družina, drugič pa umrla močna ali srednjemočna, dobro zapažena. O takih primerih lahko beremo vsepovsod, tudi v »Slovenskem čebelarju«. Zima, oziroma mraz, ni nikdar direkten povzročitelj smrti čebelje družine, temveč vedno čebelar, ki ni podvzel potrebnih ukrepov za uspešno prezimljenje.

V letu 1965 sem poslal uredništvu »Slovenskega čebelarja« dve sliki s prezimovališča (na prostem seveda) 55 LR družin na Plevni v Savinjski dolini. Prva je posneta 5. februarja 1963, ko je panje skoro v celoti pokrival sneg, druga 10. marca, ko so zastopniki čebelarških družin Griže in Gotovlje lahko ugotovili, da so družine, povsem nezapažene in v takih slabih panjih, da so tudi izrež ob straneh panja izletavale čebele. Urednik je sliki sicer priobčil, vendar brez sleherne pripombe o uspešnem prezimljanju, če tudi sem poslal obširno poročilo (glej »Slovenski čebelar« 1965/3, str. 75 in 76).

Vprašujem, kako dolgo bomo slovenskim čebelarjem prikrivali resnico? Kdaj bodo nekateri pomislili, če je kaj resnice v članku pod istim naslovom (»Čebele in mraz«, »Moj mali svet«, 1970/2, str. 82), kjer sem zapisal:

»Močna čebelja družina z zdravo, mlado matico in zadostno množino primerno hrane, prenese v nezjoženem panju, v katerem ni prepaha, tudi najostrejšo zimo. Vsako pretirano paženje in odevanje take družine je prej škodljivo kot koristno!«

Kdaj bodo prizadeti odgovorili na očitke v tem članku, kjer jih dolžim, da zavajajo čebelarje, da si delajo napačne sklepe glede paženja? Kdaj bodo spoznali, da nas tako pisanje, kot dalje navajam v tem članku, pri čebelarjih v svetu ne prikazuje v najboljši luči?

Pa k stvari, kateri je namenjena današnja razprava! Kaj je bil vzrok smrti teh družin?

Trdim, da pisec ni imel namena razčistiti zadeve, ker niti ne omenja, v kakem stanju je čebelar našel družine: so porabile vso hrano in umrle od gladi, so morda še imele kaj hrane, kje in kake (morda strnjen med) itd.? Čemu bi čebelar kaj več razmišljal o zadevi? Čemu pisati več kot ... deset nezapaženih močnih družin umrlo, 20 zapaženih lepo prezimilo ... vidite, čebelarji!!

Toda marsikateri čebelar bo razmišljal.

1. Če je bilo satje prazno, torej brez hrane, so družine umrle zaradi lakote. Ker so bile nezapažene, so na podlagi pri nas in v svetu izvedenih poskusih porabile v zimskih mesecih do 70 dkg več hrane, kot dobro zapažene. Teh 70 dkg seveda ni moglo biti vzrok smrti zaradi lakote, ker vse tudi ne poiedo enako, razen tega jim čebelar mora dati hrane najmanj toliko, da imajo dovolj do prve paše (majnik), če pa čebelar ne krmi spomladi špekulativno, pa seveda še precej več.

Do pričetka špekulativnega krmljenja, če je čebelar na to računal in dodal morda malo manj hrane, oziroma do dneva prvih, to leto nekoliko zakasnelih izletov, ko je čebelar (ali prodajalec, ki se je verjetno češče mudil v čebelnjaku), opazil smrt — dober čebelar pa bi ob tem času moral opaziti tudi pomanjkanje hrane! — bi družinam še ne smelo zmanjkati hrane, seveda družinam v rokah res čebelarja, saj to je v vsakem slučaju moralo biti najpozneje v zadnjih dneh marca.

No, pa dopustimo možnost, da je hrane res zmanjkalo, ker so nezapažene pojedle pač nekaj dekagramov več, čebelar pa ni bil buden in pripravljen na vse primere, kar

bi moral biti. Pa se vprašajmo, zakaj hrane ni bilo dovolj? Moj odgovor: zato, ker **močne** družine na devetsatarju AŽ (tak je verjetno bil, ker v Sloveniji prevladuje!), po obstoječih pravilih ne moremo zazimiti z dovolj hrane! Zakaj ne?

Za uspešno prezimljanje družine je osnovni pogoj, da ima gnezdo na praznem satju. Vsako pojasnjevanje in dokazovanje je, mislim, brez pomena, ker tu ni različnih mnenj. Močna družina rabi za gnezdo površino treh celih satov (oziroma »sedi« na približno 6 satih — ne zaseda pa cele). Za nemoten spomladanski razvoj mora imeti tudi 2 do 3 sate obnožine oziroma za to površino prostor na več satih. Kam naj »vskladističi« 12 kg (zadnje čase pravimo celo 16 kg) hrane, ki jo kot potrebno predpisujemo za močno AŽ čebeljo družino??

(S tem pa seveda ne trdim, da v AŽ devetsatarju ne moremo uspešno zazimiti srednjemočnih, za čebelarjenje primernih družin!)

2. Obstaja možnost, da je navedenih 10 družin pomrlo, kot pravimo, pri polni skledi. V krajnih satih je ostala še hrana, do katere družina zaradi mraza ni mogla. To se je zgodilo meni in marsikateremu slovenskemu čebelarju, pa če je imel čebele zapažene ali ne. Nasprotno mnenje je zmotno, kajti prostor okrog čebelnega gnezda postane v daljšem obdobju mraza skoro tako mrzel v dobro ali manj opaženem panju, kajti tega družina ne ogreva! Čebelja gruča se pozimi pomika za hrano med sati naprej, nazaj ali navzgor. Če porabi hrano v obdobju hudega mraza npr. do vrha, ne more do nje v sate, ker preko satov gruča ne prehaja in umre, kljub temu, da je v panju še dovolj hrane.

Kdo je krivec smrti čebelje družine v tem primeru? Nedvomno čebelar sam, ker ni poskrbel, da bi družina imela dovolj hrane na njej dostopnem mestu!

Sodoben nauk, ki ga slovenski čebelarji podcenjujemo.

»Močne družine (ki so prvi, neobhodno potreben predpogoj za uspešno čebelarjenje!), opažene ali neopažene, v panju kateregakoli sistema, ne morejo **vedno** uspešno prezimiti na nizkih satih.« Ker je čista višina AŽ sata 230 mm, ne moremo govoriti v zadostni višini.

Napredni čebelarji sveta, če žele prezimljati uspešno v eni nakladi, v enem nadstropju, če namreč žele pozimi mirno spati, prezimljajo v nastavnem panju v 12-okvirnem DB panju (čista višina sata najmanj 270 mm, v Franciji in še ponekod še več). Nekateri hrvatski čebelarji, pristaši listovnega panja, so se odločili za takozvani Locov panj, varianta AŽ panja, ki pa ima 12 okvirjev in notr. višino okvirja 270 mm. Itd. itd. ... Čebelarji z nižjimi okvirji (in teh je na svetu ogromna večina) pa prezimljajo na najmanj 1 in pol- najčešče 2—3 pa tudi več nakladah, nadstropjih ali kakorkoli jih že imenujemo.

To so dejstva, pred katerimi zakrivamo oči. Čebelja družina mora imeti pozimi hrano, pa najsibo to koterakoli, nad gnezdrom, kjer ji je vedno dostopna.

Družine, ki jih tako prezimljamo, so lahko opažene ali ne, če so res močne. Vedno se lahko pomikajo za hrano, prehajajo tudi v višja nadstropja, samo da ni razdalja med njimi prevelika. Razdalja satov v AŽ panju je še v mejah, ko jo družina lahko s pridom dosega, tudi vsi nastavni panji, ki imajo razdaljo med okvirji v posameznih nakladah 10 mm (teh je večina), ustrezajo. Avstrijski (in drugi srednjeevropski čebelarji) se bore za zmanjšanje te razdalje in znaša pri njih samo 6 mm.

Povrnimo se k naši zadevi — k smrti 10 čebeljih družin. Trdim nepreklicno, pripravljen sem sodelovati pri poskusih, dostopnih vsem čebelarjem (in nositi za to del bremen), da teh 10 družin ne bi bilo umrlo, če so bile res močne, zdrave, z dobro matico, s primerno zalogo primerne hrane na pravem mestu v nezoženem AŽ panju, če ... če bi čebelar bil podvil ukrepe, ki jih bi v sodobnem čebelarjenju moral podvzeti: pravočasno odvezl med iz medišča in event, medene sate iz plodišča (posebno, če je obstajal sum, da je bil v njih gozdni, težje prebavljiv med), odstranil vmesno desko (z matično mrežo), vrnil prazne sate v plodišče in medišče ter dodal, če je vzel med tudi iz plodišča (vsega itak ni mogel), vsaj 15 kg sladkorne raztopine. Za šipo (ali mrežo) bi lahko dal slamnjačo, nujno ne bi bilo, zaprl bi le vrata AŽ panja.

Tako smo prezimljali nekateri čebelarji v listovnem panju — toda to je preteklost, saj je minilo od tega že skoro štirideset let. Prezimljali odlično! Družine so se do končnega dodajanja hrane (večina njih) pomaknile navzgor, zasedle z gornjim delom gnezda spodnji del mediščnih satov, se preko zime pomikale za hrano navzgor, dospele do pričetka zaleganja (konec januarja, začetkom februarja) do sredine mediščnih satov, kjer je bil tudi najprimernejši prostor za snovanje gnezda. Plodišče je ostalo prazno, iz njega so jemale le cvetni prah (kateremu je pod gnezdrom edino pravo mesto) in event. se tam nahajajoče medene zaloge. Nadaljnje opravljanje je v čebelarskem svetu znano.

Mislim, da je skrajni čas, da zadevo razčistimo, da natočimo našim čebelarjem, pa tudi drugim, verjetno tudi strokovnjakom drugih strok kmetijstva (ki nimajo časa in priložnosti, da se v zadeve vživijo), čistega vina in povemo, da ni vse tako, kot smo pisali doslej, ampak da so morilci čebeljih družin med nami, da smo to mi, slovenski čebelarji, ker povzročamo z nestrokovnim ravnanjem njihovo smrt. Sokrivdo na teh moritvah pa imajo nedvomno tudi pisci nepopolnih navodil — kolikšen del te, pa naj presodijo sami!

ČUDNA UTEMELJITEV

Lojze Kastelic

Zaključek, »da čebelar s prezimovanjem na planem ne tvega v Sloveniji nič več kot s prezimovanjem v čebelnjaku«, katerega navaja dr. Rihar v svojem članku: **PREZIMOVANJE ČEBEL V LANGSTROTHOVH PANJIH V SLOVENIJI** — članek je bil objavljen v zadnji lanski številki Slovenskega čebelarja na strani 291 — je izpeljan iz statističnih podatkov o prezimovanju čebel tako v Langstrothovem kot v Žnideršičevem panju. Zaključki, kateri so utemeljeni s statističnimi ali anketnimi podatki, so ponavadi najbližji resničnemu stanju, najobjektivnejši, zato imajo še prav posebno težo in veljavo. Tak naj bi bil tudi navedeni zaključek dr. Riharja in kot tak strokovni kažipot za slovenske čebelarje.

Tak vtis bo dobil tudi površen bralec. Če pa članek temeljiteje proučimo, nam kaj hitro pade v oči, da s »statističnimi podatki«, ki so v njem navedeni, ni nekaj v redu! Za utemeljitev tako važnega zaključka so — milo rečeno — malo čudni! Zakaj?

Uporabljivi primerjalni statistični podatki prezimovanja čebel na planem in v čebelnjaku bi morali biti:

1. Zbrani v istih zimah!

Vsi vemo, kako različne zime so pri nas in kako različne pogoje prezimljenja nam prinašajo. Tega dejstva pisec očitno ni upošteval in je za primerjavo vzel prezimljenje v Žnideršičevem panju zim 1951/52, 1952/53 in 1953/54, za prezimljenje v Langstrothovem panju pa zime 1959/60, 1960/61 in 1961/62. Tudi če bi pisec nekako dokazal, da so bili pogoji prezimljenja glede na ostrost zim enaki, bi težko rekli, da so bili drugi pogoji (kvaliteta medene zimske zaloge, nabava sladkorja za krmljenje itd.) prezimljenja enaki v toliki meri, da bi nam primerjava lahko poslužila za kakršnekoli zaključke!

2. Primerjani pod enakimi krajevnimi, klimatskimi in pašnimi pogoji.

Prepričan sem, da ni čebelarja v Sloveniji, ki ne bi vedel, kako različni podnebni in pašni pogoji so v tako različnih krajih, kot so ravninsko Prekmurje in razgibanost zasavskega hribovja! Da ne omenjam tako imenovane mikroklima, ki je za prezimljanje tudi večkrat odločilnega pomena.

3. Prikazani nepristransko in čimbolj objektivno!

Poskusna postaja DOLSKO je bila v letih, ki jih navaja pisec, le eden izmed 12 obratov Zavoda za čebelarstvo in pozneje Agromela. Kot na poskusni oziroma pospeševalni postaji so bili na tem obratu angažirani vsi najvidnejši strokovnjaki

takratnega Zavoda, ki so si ob bogato obloženi Zavodovi in Agromelovi mizi lahko privoščili negospodarsko — inštitutsko čebelarjenje po vsestranskem predhodnem proučevanju čebelarjenja v Langstrothovem panju v zamejstvu. Mortaliteta pri takem čebelarjenju ne more biti objektivno merilo za primerjalne podatke. Pisec bi moral vzeti padec družin v drugih tedanjih obratih Zavoda za čebelarstvo, katere mora imeti kot sedanji direktor Zavoda v arhivih, ter ta padec primerjati s padcem v Žnideršičevih panjih istega leta oziroma istih let. Le taka primerjava bi bila nepristranska in uporabljiva za zaključke, ki naj bi bili namen članka! Če bi pisec stvari tako prikazal, bi dobil približno takole sliko:

Od 8—12 tisoč čebelnih družin, ki jih je Zavod za čebelarstvo in pozneje Agromel zazimil vsako leto, jih je v letih, ki jih navaja pisec, padlo vsako zimo od 40—50 %. V istih letih jih je od 80—100 tisoč družin, katere so zazimili drugi čebelarji v Žnideršičevih panjih, padlo vsako zimo od 10—15 %. Podatki sicer niso uradni, vendar niso daleč od resničnega stanja, kar je več ali manj znano vsej slovenski čebelarški javnosti. Zanimivo pa bi bilo to sliko statistično obdelati, kar bo tudi ena izmed nalog ČIC, in to bo za vse čase onemogočilo več ali manj subjektivno obravnavati statistične podatke.

MALO O MEDU

Dušan Mercina

Pri nas pojemo verjetno več cvetličnega kot gozdnega medu. Podatkov sicer nimam, vendar mi že površna opažanja to povedo. Navedel bom nekaj zanimivih primerov. Kjerkoli sem potoval, sem pogosto dobil za zajtrk kruh, maslo in med. Nikoli še nisem naletel, da bi to bil temen gozdni med. Ni dolgo tega, ko sem šel med stojnicami neke odprte tržnice. Pri eni stojnici je stal možak in prodajal med. Imel je štiri posode, mogoče skupaj do 25 kg medu. V treh posodah je bil cvetlični med, v eni pa je bil »hojavec«. Opazil sem, da je delal reklamo samo za hojev med, skoraj sem se malo začudil. Ko tako opazujem, me sreča znanec in stopila sva v bližnji bife. Čez nekaj časa sem se vrnil zopet skozi tržnico in ko sem pogledal k prodajalcu medu, sem videl, da je prodal precej cvetličnega medu, medtem ko je hojavec še vedno stal nedotaknjen na stojnici. Mali čebelarji, posebno še, če so oddaljeni od tržišča in se jim ne splača kam daleč prenašati, se navadno pritožujejo, da jim hojavec ne gre v denar. Mnogi ga potem spomladi zopet vračajo čebelarjem.

Velika večina ljudi nima pravega pojma o medu. Rekel bi, da kupujejo med z očmi, da kupijo takega, katerega barva jim ugaja. Navadno svetlega. Veliko je tudi takih, ki pravijo, da bi kupili med samo, če imamo pravega cvetličnega. Večkrat se zgodi, da kdo pove čebelarju: »Dobil sem med, ki je temen in nekam grenak,« ali kakor tudi pravijo, »bridek«. Verjamem, da v takih in podobnih primerih čebelarji pravilno pojasnimo.

Gozdni med zelo preseneča stranke, kadar pričanja kristalizirati. Skoraj da res takrat ni preveč privlačen. Stranke navadno mislijo, da je vmes sladkor.

Naj omenim nekaj iz davne preteklosti. Velesejem v Ljubljani leta 1931. Izložba medu itd. Diplomsko prvega reda je dobil cvetlični med, ki so ga takrat pripoznali za vsestransko najboljšega. To je bil travniški med z malo primesi lipe in akacije. Bil je prodan dvornemu nakupovalcu iz Beograda.

Danes je situacija precej drugačna. Takrat so bile cene za temen med od 16 do 18 din, za svetel med od 18 do 21 din. Položaj je sedaj obraten, to pa je vpliv zunanega trga. Po analizi je ugotovljeno, da ima gozdni med več rudninskih snovi, aminske kisline in dikstrinov.

Mnoge države rade kupujejo gozdni med, posebno industrijski predeli, ker gozdni med ugodno vpliva na dihalne organe. No, tudi v takih primerih so izjeme. Neki letoviščar iz Nemčije, ki prihaja vsako leto v Jugoslavijo, je bil naravnost presenečen, ko je tukaj kupil lep cvetlični med. Izjavil je, da mu okus in aroma bolj ugajata kot pri gozdnem medu. Pri njih pa navadno prodajajo samo temen med. Malo čudna slika.

Pri nas le določeni bolniki, ki so že malo poučeni, zahtevajo včasih določeno vrsto medu, denimo gozdni ali kostanjev. Če bi razpravljali, kateri med je najboljši, bi gotovo

bili različnih mišljenj. Razumljivo, saj smo po naravi različnih okusov, poleg bi nastopile še komponente zdravilnega značaja. Ugotavljanje kakovosti medu po analizi bi dalo neki rezultat, vendar dvomim, da bi tak podatek bil realen za malega potrošnika.

Zdravila in čaji so po večini iz različnih travniških rastlin, in če čebela nabira med na vseh teh majhnih rastlinah, bi do neke mere bilo logično, da je z medicino nabrala še vse polno raznih snovi, ki jih niti analiza ne more prikazati, ker so te v premajhnih količinah. Tak med verjetno dobro zdravi notranje človeške organe. Masovne paše, tukaj mislim na take, kjer čebela nabira med samo iz ene vrste dreves ali rastlin, bi laično lahko rekli, da ti medovi nimajo toliko različnih snovi v svojem sestavu kot tisti, ki so nabrani na čim večjem številu različnih cvetov.

Iz navedenega bi lahko ugotovili, da ima pri nas večji privilegij cvetlični med. Splošna trgovina ima škarje in platno v svojih rokah in napravi tako, kot je najbolje. Kako bo v prihodnosti glede medu in njegove cene, lahko samo ugibamo.

EVROPSKE REGIONALNE NORME ZA MED

Sestavek *Malo o medu* nas je spodbudil, da seznanimo naše čebelarje z evropskimi regionalnimi normami medu, ki jih priporoča komisija FAO—OMS za prehrabeni kodeks, in sicer za evropsko področje. Norme so bile priobčene v zadnji (3.) številki glasila mednarodne federacije Apiakta. Z izjemo poglavja »Diastatični pokazatelji — Indeks in HMF — vsebina« jih priobčujemo v celoti. Glasijo se pa:

1. OPIS

1.1. Definicija medu

Med je sladka snov, ki jo čebele proizvajajo iz nabranega cvetnega nektarja ali iz izločkov živih rastlinskih delov. Čebele nabrane sladke snovi predelujejo, pomešajo z določenimi specifičnimi substancami in hranijo v satju.

1.2. Med sestavljajo v večini različne vrste sladkorjev, v glavnem pa glukoza in fruktoza. Poleg glukoze in fruktoze vsebuje med proteine, aminske kisline, encime, organske kisline, mineralne snovi, cvetni prah in drugo; lahko pa vsebuje tudi saharozo, maltozo, meleztitozo in druge oligosaharide (med temi dekstrine), v manjši količini tudi glive, kvas in še nekatere snovi, ki pridejo v času samega nabiranja.

Kar se tiče barve, je med lahko skoraj brezbarven in se stopnjuje vse do temne barve; kar se pa tiče gostote, je lahko tekoč, lepljiv ali pa kristaliziran (delno ali popolnoma). Okus in aroma sta različna, v glavnem pa je to odvisno od snovi, ki so jo čebele nabrale.

1.3. Druge definicije in poimenovanja

1.3.1. Opredelitev je odvisna od izvora in razlikujemo

cvetlični med, ki izvira (vsaj v večini) od cvetnega nektarja;

manov med, ki izvira iz izločkov živih rastlinskih delov; barve je bolj ali manj rjave, zelenkaste, včasih pa popolnoma temne.

1.3.2. Glede na metodo pridobivanja je

med v satju, ki so ga nanesele čebele v celice svežega satja in je brez zalege in zapečaten; prodaja se v celih satih ali pa v posameznih delih;

med, pridobljen s pomočjo centrifuge iz satja brez zalege;

stisnjen (prešan) med, ki je dobljen s stiskanjem satja brez zalege in to pri ustreznem temperiranju ali pa brez tega.

2. TEMELJNE SESTAVINE IN KAKOVOST

2.1. Kriteriji sestavin

2.1.1. Glavna vsebina je izražena v invertiranem sladkorju.

Cvetlični med, ki je na etiketi naznačen z minimum

65 %

Med, ki izvira iz živih rastlinskih delov (manov med) in je pomešan s cvetličnim medom — minimum

60 %

2.1.2. Splošna vsebina vode — maksimum

21 %

Vreskov med (Calluna) — maksimum

23 %

2.1.3. Vsečina saharoze — maksimum

5 %

Manov med in zmes manovega medu s cvetnim medom, akacijev med, sivkin in metin med — maksimum

10 %

2.1.4. Vsečina v vodi neraztopljenih snovi — maksimum

0,1 %

— stisnjeni (prešan) med — maksimum

0,5 %

2.1.5. Vsečina mineralnih snovi (pepel) — maksimum

0,6 %

— manov med in manov med, pomešan s cvetličnim — maksimum

0,1 %

2.1.6. Stopnja kisline — maksimum 40-miliekvivalent na 1000 g

2.2. Posebne prepovedi

2.2.1. Med ne sme imeti nobenega dodatnega priokusa ali arome, ki bi nastala pri dotiku z različnimi materiali v času pridobivanja ali shranjevanja medu.

2.2.2. Med ne sme imeti kiselkastega okusa in tudi ne sme biti v stanju vrenja.

2.2.3. Ne sme biti segrevan do take stopnje, da bi bili važni encimi pomembno prizadeti ali celo uničeni.

2.2.4. Ni dopustno izmenjati kisline v medu z umetnimi metodami.

3. DODATKI MEDU

3.1. Niso dovoljeni v nobenem primeru

4. HIGIENA

4.1. Z medom, ki je predviden v teh normah, je treba ravnati skladno s splošnimi načeli higiene prehranbenih artiklov, ki jih priporoča komisija prehranbenega kodeksa (Dokument CAC RCP 1-1969).

4.2. Med ne sme vsebovati tujih organskih in anorganskih sestavin, ki bi bile tuje njegovi kompoziciji, kot npr. plesen, ostanki žuželk, zalege, peščenih zrn itd.

5. ETIKETIRANJE

Poleg specifikacije pod 1, 2, 4 in 6 Splošnih norm za etiketiranje živilskih zavojev (Dokument CAC/RS 1-1969) je treba upoštevati še naslednje specifične momente.

5.1. Skladno s točkami 5.1.4. smejo nositi oznako »med« samo tisti proizvodi, ki ustrezajo gornjim normam.

5.1.2. Če med ne ustreza nobeni od opisanih vrst, ne more nositi nobene oznake členov 1 in 3.

5.1.3. Med lahko imenujemo v skladu z njegovo barvo ali izvorom, če izvira v svojem pretežnem delu od cvetov ali rastlin in če ima bistvene karakteristike določene vrste medu. Med ima lahko tudi ime po geografski ali topografski regiji (pokrajini), seveda pod pogojem, da je resnično iz označene pokrajine.

5.1.4. Med, ki je namenjen tržišču, in se nanaša na člene 2.2.1., 2.2.2. in 2.2.3. predvidenih norm, mora imeti označeno na etiketi: konditorski (slaščičarski) ali industrijski med.

5.1.5. Med, ki ustreza navedenim normam, se lahko prodaja pod imenom, ki ga označujejo njegove fizikalne lastnosti, npr. »krema-med«, »stepen med« in »pasta-med«.

5.2. **Neto teža** se ravna po mednarodnem utežnem sistemu ali pa po težni enoti, ki je veljavna v državi, iz katere med izhaja.

5.4. Kraj pridobitve

Neobhodno je potrebno navesti državo, iz katere je med doma. Če pa se med prodaja v domači državi, tega ni treba navajati.

O SRBORITOSTI NEKATERIH ČEBELNIH DRUŽIN

Ivan Krajnc

Na Virmašanovo pobudo bi tudi rad povedal nekaj o tem. Iz lastne dolgoletne prakse lahko rečem, da ima vsaka čebelja družina svoje navade, kot jih ima posamezen človek ali žival.

Ko smo pri vojakihi dobili v kasarne rekrute, so vsi konji brcali in grizli. Zakaj? Zato, ker ti mladi ljudje niso imeli nobenega znanja za ravnanje s konji, ampak le veliko strahu. Žival, pri kateri so vsi refleksi neokrnjeni, čuti vse to in seveda se tudi zato čuti močna. Vse to se dogaja tudi pri čebelah. Novinec bo zaradi strahu poten, žleze izločajo pri tem poseben duh, ki ga naš degenerirani nos ne občuti več. Čebela, ki je z naravo tesno povezana, točno ve, kdaj se čebelar boji. Seveda potem pa gorje mu. Zavedati se moramo, da že po treh pikih ni nobeden od nas popolnoma normalen.

Pred leti, ko sem neko pomlad pregledoval celih deset dni čebele, sem dobival neverjetno dosti pikov. Vzroka zato nisem mogel ugotoviti. Šel sem k sosedu Stantiču ter ga vprašal, če so tudi njegove čebele to spomlad tako hude. Dejal mi je, da ne. Končno sem le ugotovil zakaj. V kopalnici smo imeli italijansko milo, sicer navadno, ki je imelo poseben duh, katerega čebele niso marale. Dokler mila nismovrgli proč, smo bili pri hiši vsi opikani. Tudi perilo, prano s tistim milom, je razburjalo čebele.

Lansko leto je bil v Furlaniji blizu Vidma neki čebelar ob življenje zato, ker se je približal čebelnjaku z umazanimi rokami od umetnega gnojila. Čebele so vrele iz vseh panjev in ga na mestu usmrtili. Pred leti je na železniški postaji v Ličkem Osiku kmet privezal potnega konja za streho skladišnice panjev. Preden je popil »jednu mekano«, je oblak čebel napadel konja. Konj je utrgal povodec in zbežal v bližnjo lužo, no, bilo pa je prepozno. Otekline v grlu je konja zadušila, a zaradi ljubega miru so štirje čebelarji v Karlovcu kupili drugega konja. Fantu, ki je peljal in jahal konja, smo naročili, naj izroči konja šefu postaje. Fant pa je na cilju privezal konja za šefovo okno in odšel

nazaj v Karlovac. Šele v nedeljo se je stvar razčistila, ko smo prišli pregledovat čebele. Kmetič pa je venomer jokal, šef pa nas preklinjal, da naj gremo k vragu s čebelami. Končno pa smo le ugotovili, da je jokal od sreče, ker je dobil mladega konja za staro kljuse. Tako smo bili srečni vsi: »seljak«, šef, ki je dobil, kar je hotel in mi. Dobili smo 40 kg medu na panj in 1 sod medu smo dali za konja. Stroški za šefa pa so bili tako normalni. Kdo gleda, ko med teče v potokih.

Dostikrat se niti ne zavedamo, da imamo na rokah, obleki, orodju ali obrazu kako stvar, ki razburja čebele. Sicer je znano, da vse beljakovinske paše naredijo čebele bolj zdrave in hude. Močna in zdrava družina je bolj huda kot slabič. To je po naravnih zakonih pravilno.

Na kostanju in posebno na jesenski resi ne prizanašajo čebelarju. Letos sem ob kostanjevi paši dodajal amerikancem osmukalce za cvetni prah, poleg tega se je še pripravljalo k nevihti. Joj, gorje — teden dni sem bil čisto omotičen od pikov. Trdno sem pa prepričan, da je v večini primerov kriv le čebelar, če ga pikajo čebele. Ko se mi pritoži žena, da jo napadajo čebele, jo vedno pošljem, da se preobleče in dobro umije, pa je mir. Pri ženskah se navadno najde kakšno rdečo ali temno črtalo, za nohtom ostane nevidna trohica in direndaj je tu.

Družino, ki je hudobna, moramo vedno med prvimi pregledati, ko je človek zbran; seveda je pogoj previdno in počasno delo. Sam nisem nikoli imel klobuka ali kape s pajčolanom. Vendar sem prišel do spoznanja, da je klobuk in narokavnik neobhodno potreben pri opravljanju čebel. V klobuk dam malo trave, da ne pripeka v glavo. Delam brez skrbi, ker sem zaščiten pred soncem. Ko je potrebno, spustim pajčolan. Zbranost in rutina pri delu pa zelo zelo ugodno vplivata na žival.

V sezoni, ne oziraje se na vreme, pregledujeva z ženo čebele vsako nedeljo. Druge dni sem v službi. Od 7. do 14. ure je pregledanih 100 AŽ panjev. Rojev pa dobesedno nikoli ni, ker imamo vsem maticam prirezana krila. Prva leta čebelarjenja bi za to rabila tri dni. Praksa pomeni pri delu vse.

Sicer pa so čebelarji iz notranjosti naše domovine lahko glede tega srečni. Kranjica je sorazmerno dobra. Primorci pa imamo z »italijanskimi bastardi« v tem oziru doštikrat grenak med. Neštetokrat so mi od bolečin v čebelnjaku že vrele iz oči solze. Ko jo dobiš v nos in pod noht v živec, ali če jih je še več, ni prijetno. Zato pa je na prostem bolje in tam naše muhe manj pikajo.

Torej razdraženo družino moramo polagoma privaditi na pregledovanje. Potrpežljivo jo počasi pregledovati, večkrat panj odpreti, ne preveč kaditi. Zvečer večkrat pred panjem postati tako, da družina vidi, da ji nismo sovražnik, pa bo sčasoma postala takšna kot vse ostale družine. Vedno pa bodimo čisti. Dober je kis in pelin, ki ga je dovolj povsod. Z njim si natremo roke. Edino ti dve stvari nevtralizirata druge duhove in če pravilno ravnamo, bo naša čredo vsaj za čebelarske pojme dostopna.

Rotek & Tobuš

IMPORT — EXPORT • LJUBLJANA

odkupe vse vrste kož, tudi divjadi

Obiščite našo trgovino visoke mode »BOUTIQUE« v poslovni stavbi, Miklošičeva cesta 5

Zadnjič sem v skopem obrisu nakazal, kaj vse sodi v naš čebelarški muzej. Omenil sem zlasti tiste predmete, ki so v neposredni zvezi s čebelarjenjem, med njimi čebelja bivališča, čebelnjake in čebelarsko orodje. Pomudimo se danes na drobneje pri čebeljih bivališčih, ki jih imenujemo **ljudski panji**, panji, ki so neposredni potomci panjev, v kakršnih so čebelarili naši predniki po prihodu v kraje, kjer prebivamo še danes.

Zakaj ljudski panji? Zato, ker so nastali med našim kmečkim ljudstvom in niso iznajdba posameznika, kakor npr. AŽ-panj.

Od ljudstev, ki so pred nami prebivala na sedanjem slovenskem ozemlju, se nam ni ohranilo nič, kar bi sodilo v čebelarški muzej. Vsaj dosedanja odkritja niso pokazala na nič takega. Tudi iz prvih stoletij po naselitvi Slovencev in še kasneje, lahko rečemo, vse do 17. stoletja vemo o slovenski čebelarški materialni kulturi bore malo. Viri, ki nam pomagajo vsaj delno odgovoriti na vprašanje, kako so Slovenci v teh časih čebelarili in koliko je bilo pri nas razvito čebelarstvo, so zgolj: čebelarsko izrazje, urbarji, mitninski idr. zapisi ter čebelarska tradicija, po kateri se naš nekdanji način čebelarjenja ohranja deloma še v kasnejših in z viri bogatejših obdobjih.

Posledica takih ugotovitev je, da bo treba predmete — zlasti čebelja bivališča iz teh obdobj — za čebelarški muzej rekonstruirati na podlagi virov, ki so nam na razpolago od drugod in tistih, ki sem jih zgoraj omenil. Iz **predzgodovinske dobe**, torej dobe, ko človek še ni čebelaril, ampak je le iskal čebelja gnezda, da jih je izropal, bi bilo potrebno za muzej poiskati naravna čebelja bivališča, kakršna je nudilo čebelam tudi v preteklosti naše ozemlje, torej drevesna dupla in skalne votline. V tej zvezi bi bile potrebne ustrezne podobe, na katerih bi bilo razvidno, kako je človek iskal čebelja gnezda (načini iskanja) in jih ropal. (Gl. Sodobno čebelarstvo II, 1958, str. 6—20!).

Iz dobe **gozdnega čebelarstva** je že dosti več podatkov, opisov takega čebelarjenja in podob, ne sicer z našega ozemlja, pač pa iz območij drugih slovanskih pokrajin. Vsekakor pa bo tudi za ta način čebelarjenja potrebno rekonstruirati v deblo vdolben panj, kakršni so bili v času gozdnega čebelarjenja v navadi, z vsemi pripravami, ki nakazujejo sam način čebelarjenja (čebelarska sekira, krplji za plezanje na drevesa, spodrezilniki in morda še kaj) in zaščito gozdnih čebel pred nepovabljenimi gosti — medvedi (Gl. SČ II, 1958, 24—33!).

Naslednje, kar bo prikazovalo v muzeju razvojno pot slovenskega čebelarstva so prvi začetki **čebelarjenja pri domu** s premičnimi panji: votlaki, bednji, žlambori, s pokončnimi kladami, ležečimi kladami in polkladami, koriti, panji, izdelanimi iz klanjih, tesanih in žaganih desak, s trugami. Tudi nekatere od teh panjev bo treba rekonstruirati, medtem ko že imamo v muzeju nekatere dragocene primerke polklad, v etnografskem muzeju v Ljubljani pa v začasni shrambi dvoje originalnih korit. Pokojnemu A. Bukovcu, dolgoletnemu uredniku Slovenskega čebelarja, gre zasluga, da imamo ohranjeno vsaj fotografijo čebelnjaka s koriti in kladami (Gl. SČ II, 1958, 45—68).

Prvi opis ljudskega panja (truga, korito) imamo že v Valvasorju iz l. 1689. Tam najdemo tudi že zadnjič omenjene podobe čebelnjakov s polkladami. V zadnji četrtini 18. stoletja (razsvetljenstvo), v obdobju znamenitih slovenskih čebelarjev in čebelarskih piscev (P. Glavar, J. A. Scopoli, A. Janša, M. Furlan) in začetku poslikavanja panjskih končnic se čedalje bolj uveljavlja **gorenjski panj**, kasneje imeno-

van kranjič, na Koroškem pa tudi koroški panj. Za muzej bo treba zbrati glede na različne mere tega panja več primerkov, ki pa se razlikujejo tudi po zadnjih končnicah (z vehami ali brez njih), stropu (odprtina za naklado ali brez nje) spodnji panjski končnici (podklanja ali ne), po številu žrel v prednji panjski končnici (eno ali dve) ipd.

Glede na način čebelarjenja v teh panjih bo treba zbrati vse vrste pitalnikov (leseni, lončeni), matičnih kletk (lesene, iz žice idr.), zaporic za žrela, spodrezilnikov, prestrezal za roje, priprav za stiskanje medu in voska, za prevoz in prenos čebel na pašo; nadalje panje prašilčke, naklade, podklade, priklade, sredstva za pomirjenje čebel idr. Hkrati bo treba izdelati zemljevide, na katerih bo razvidno, kam so čebelarji prevažali čebele v pašo, kam so prodajali čebelarske produkte. Ker se je trgovina s čebelami pričela šele v drugi polovici 19. stoletja, bomo vprašanja in predmete, ki so v zvezi z njo obravnavali kasneje. Posebno študijo bo zahteval pašni kataster za posamezne pokrajine, kakor tudi nadaljnje iskanje virov za ugotovitev, kakšni so bili prvi čebelnjaki na Slovenskem.

Prav tako ne smemo pozabiti na drugi slovenski ljudski panj, tj. koš, kakršne še dandanes najdemo na vzhodnem Stajerskem in Beli krajini. Še daleč zbirka košev, ki je danes v čebelarskem muzeju, ni popolna tako po pestrosti oblik tega panja kakor po njihovi različni prostornini. Opozarjamo zlasti zbiralce iz teh območij, da dobro pregledajo teren in zbero ali pa vsaj fotografirajo najpomembnejše. Pri tem pa ne gre samo za koše, ampak tudi podstavke košev, orodje, ugotovitve ali koši stoje prosto v naravi ali pod zatrepi poslopij ali v posebnih čebelnjakih.

Ob koncu bi omenil le še to, da naj zbiralci ne zbirajo predmetov, ne da bi ob vsaki taki priložnosti ne zapisali tudi nekaj podatkov, ki so muzeju potrebni. Tako je za vsak predmet treba navesti: kraj, kjer ga je zbiralec dobil, ali je ta predmet res iz kraja, kjer ga je našel ali je od drugod, kdo ga je uporabljal, zakaj, kako; kdo ga je izdelal. Nadalje je treba po možnosti ugotoviti njegovo starost, ali je bil splošno v rabi ali ne, območje uporabe ipd.

Morda sem med temi zadnjimi opombami še kaj pomembnega izpustil. Prav bi bilo, da bi vodstvo muzeja samo povedalo, s kakšnimi podatki naj bo opremljen vsak predmet, ki ga bo zbiralec namenil muzeju.

Kakor je razvidno iz tega, kar sem napisal, bodo imeli zbiralci za ta zgodnja obdobja slovenskega čebelarjenja na terenu bolj malo dela. Nočem pa reči, da se komu vendarle ne bo posrečilo najti še kakšno korito ali polklado, nadalje raznovrstne oblike pitalnih korit (Gl. SČ II., 58, 387), krošenj za prenos panjev v pašo, spodrezilnikov, narejenih iz starih kos ipd. Odvisno je marsikaj od vneme pri iskanju in tudi sreče.

Cebela je bila že pred 5000 leti znamenje oblasti v starem Egiptu.

»ČEBELAR« MOJE NAJLJUBŠE BRANJE

FRANCE GUNA

Nimam dosti časa za branje, toda »Čebelarja« pa vedno z veseljem vzamem v roke. Če mi ga pismonoša prinese v hišo kak dan prej kot običajno, sem kar prijetno iznenaden. Jezi me le, če mi prinese preveč zmečkanega ali celo nekoliko raztrganega. Vse številke namreč skrbno zbiram in lepo shranjujem, da celotni letnik potem zvežem v lepo, zame dragoceno knjigo. Na to revijo sem menda že kar preveč navezan s svojim srcem. Če se ta ali oni mesec kaka številka malo zakasni, je moje prvo vprašanje, ko pridem opoldne iz službe domov: »Ali »Čebelarja« še ni? Čudno — menda mi ga ni poštar zapravil...« Dvojne številke sem nekoliko manj vesel, to pa ravno zato, ker vem, da bom moral na naslednjo številko čakati dolga dva meseca, kar pa je zame že cela večnost.

Pa menda niti nisem edini tak nedočakanec. V naših hribih živi kmet-čebelar, pred katerim žena, če le more, skrije »Čebelarja« takoj ko pride s pošte. Izroči mi ga šele v nedeljo. »Če ga prej dobi v roke, pusti vse delo in ne jenja z branjem prej, dokler ne premelje vsega od začetka do konca,« tako je potožila dobri sosed, po kateri pa je za to čebelarjevo bolezen kmalu zvedela vsa soseska.

Jaz berem Slovenskega čebelarja nekoliko po svoje. Četudi sem ga prejel po pošti že najmanj 624-krat, ki ga vendar vsakokrat ogledam od zunaj. Njegova zunanja oblika mi je namreč tako všeč, da me že sama po sebi privlači. Pred vojno je imel »Čebelar« znatno večji format in slike na naslovni strani so bile zelo mikavne. Ko se je kmalu po vojni takratni urednik odločil za manjši, srednji format, se s to spremembo kar nisem mogel sprijazniti. Imel sem občutek, da smo padli na nižjo stopnjo. Toda kmalu sem prišel do zaključka, da je ta manjši format veliko bolj pripraven, tako za tisk kakor tudi za branje. Med vojno v Zasavju nismo prejeli »Slovenskega čebelarja«, pač pa razne nemške čebelarske liste. Vsebinsko so bili kar dobri, saj ni dvoma, da so vanje pisali izkušeni strokovnjaki. Toda vsem tem listom se je h koncu zelo poznalo, da jih tare vojna. Zadnja številka, ki sem jo prejel novembra 1944, je obsegala le še skromne štiri strani drobnega tiska. Platnic že dalj časa ni bilo več. Po vojni sem si zaželel videti še rusko čebelarsko revijo, pa sem za eno leto naročil »Pčebelovodstvo«. Priznam: lep list, velikega formata, bogate vsebine, ilustriran s številnimi fotografskimi posnetki in barvnimi slikami. Še danes rad pogledam v te različne tuje liste. Toda »Slovenski čebelar« mi pa odtehta vse. Morda zato, ker je naš? Gotovo. Je pa tudi res kar na visoki ravni.

Zadnje leto se je tiskal na 32 straneh, tako da ga je kar za debelo knjigo. V njem se je zbralo toliko strokovnega in drugega gradiva, deloma v večjem, deloma v drobnem tisku, da je tudi za zahtevnejšega bralca dovolj izbire. Tudi ilustracij ne manjka. Posebno posrečene so bile v tem letniku uvodne slike, ki so prav zgovorno ponazarjale Brezarjeve mesečne nasvete.

Rekel sem že, da berem »Čebelarja« po svoje. Ko si ga ogledam od zunaj, ga najprej samo prelistam, se iz radovednosti ustavim ob posameznih slikah, nato pa se lotim tistega članka, ki je že s svojim naslovom vzbudil moje prvo zanimanje. Največkrat je to kak krajši članek, medtem ko daljše razprave nekoliko odrinem. Te predelujem pozneje, ko imam dovolj časa, da jih v miru preštudiram. Članki so po obsegu, vsebini in jezikovnem slogu dokaj različni. Ene razumeš kar takoj: prvič greš skozi, pa ti je vse jasno. Pri drugih se pomudiš dalj časa, ali se pa celo večkrat povrneš nazaj k istemu mestu, da ga ponovno prebereš.

To velja posebno o strokovnih člankih, ki obravnavajo kak zapleten delovni postopek pri čebelah, ali pa opisujejo notranjo ureditev kakega zelo umetno zgrajenega panja. Take članke je tudi težko tako napisati, da bi bili slehernemu kar takoj razumljivi. Treba je namreč z malo besedami veliko povedati, kar pa ni tako enostavno, kot se preprosto sliši. Pisec si v takih primerih pomaga s skicami ali slikami te ali one vrste, ki list obogatijo, obenem pa mu dajo tudi prijaznejše lice.

V teku meseca preberem vse članke, čeprav se z njih vsebino morda ne strinjam vedno. Nič zato, kolikor glav, toliko misli. Ob polemičnih člankih si pač ustvarim svoje mnenje, v polemiko pa se ne spuščam rad. Res, da se s polemiko lahko razčisti marsikatero važno vprašanje, toda včasih gre pa tak peresni boj le preveč na ostrino. Človek bi si ne mislil, da smo čebelarji tako bojoviti, kadar se lotimo spornih vpisov naše stroke. Vendar so taki članki potrebni in so po svoje včasih tudi zelo zanimivi. Navadno jih pišejo strokovnjaki, ki so v čebelarstvu dobro podkovani in imajo dolgoletne izkušnje. Ravno zaradi svojega znanja in izkustev pa skoro vedno zelo trdovratno vztrajajo vsak pri svojem mnenju. Ne eden, ne drugi se ne da premakniti — ima pač vsak svoj »prav«.

Posebno rad berem mesečna navodila, ki nam jih daje »Čebelar« leto za letom. Namenjena so v prvi vrsti čebelarjem — začetnikom, kar je bilo v nekaterih prejšnjih letnikih poudarjeno že z naslovom samim. Toda čeprav čebelarim že nekaj nad petdeset let, prebiram ta navodila še vedno z istim zanimanjem. Zdi se mi, da ravno ob tem tihem, mirnem in dobrohotnem pripovedovanju znova doživljam tista svoja najlepša leta, ko sem okušal svojo »prvo ljubezen« do čebel in sem bil še krvavo potreben napotkov, ki nam jih daje Slovenski čebelar, naš skrbni in dobri mentor. Človek bi mislil, da bodo članki, ki se pojavljajo periodično leto za letom, postali enolični, šablonski. Pa ni tako. Kdorkoli te članke piše, se potrudi, da vplete vanje kaj novega, kaj svojega — tako v vsebinskem kakor tudi v oblikovnem pogledu. Zato tudi starejši čebelar lahko najde v njih vedno kaj poučnega ali koristnega. »Do smrti se učimo«, pravi pregovor.

Glede na vsebino je Slovenski čebelar razčlenjen v več delov. Razen strokovnih člankov, ki so v vsaki številki takoj na prvih straneh, so še druga poglavja ali deli: Zdravstveni kotichek, Mladi čebelarji nam pišejo, Novice iz čebelarskega sveta, Iz društvenega življenja, osmrtnice itd. Vse, kar je pod temi naslovi, je potrebno in je vredno branja. A ker sem s svojim pisanjem prišel prav do tega mesta, bom pa povedal, o čem bi vendarle rad še kaj več bral v »Čebelarju«.

V Sloveniji je gotovo kaj velikih čebelarstev, o katerih pa skoro nič ne vemo. Ali ne bi bilo lepo in zanimivo, če bi nam kdo od časa do časa opisal kako tako čebelarstvo — če ne lastnik sam, pa morebiti reporter Slovenskega čebelarja. Opis naj bi bil kolikor mogoče izčrpen in izpopolnjen s fotografskimi posnetki. Članki s to vsebino so v našem listu redkost, mislim pa, da bi jih naši čebelarji radi brali. To sodim po tem, ko vidim, kako radi si čebelarji ob priliki kakega skupnega izleta ogledajo vsak uljnjak. Ker skoro vsak naš čebelar začne čebelariti z enim, z dvema ali kvečjemu s tremi panji, da pride potem polagoma na petdeset, sto ali še več panjev, bi pri opisu takega čebelarstva dali članku preprost naslov: »Iz malega raste veliko.«

Meni osebno je celo žal, da v »Čebelarju« ni bil nikoli izčrpno opisan znani kombinat Agromel. Večina je zvedela zanj šele ob njegovem polomu. Jaz sam sem veden zanj le toliko, kolikor so njegovi čebelarski pomočniki pri meni kupovali čebele. Kupovali so jih spomladi, dve leti zaporedoma. Plačali so mi jih

pošteno, kakor smo se pogodili. Meni pri vsej stvari le to ni šlo v glavo, kako to, da jaz z lahkoto vsako leto prodam nekaj čebelnih družin, če le dobim kupca, oni pa jih kar venomer kupujejo. »Ali se jim žival nič ne zareži?« sem premišljeval sam pri sebi. — Ko so me h kupčiji nagovarjali, so mi tudi dobro svetovali: »Saj ne veste, kakšna bo letina. Mogoče, da sploh nič ne boste točili — denar za čebelje družine je pa le gotov.« Moji ženi so bile te modre besede tako všeč, da sem moral pristati na kupčijo. Pa mi res te kupčije nikoli ni bilo žal.

Danes gledam v Agromelu zanimiv eksperiment v zgodovini naše čebeloreje. Sodim, da je bila to res velikopotezna gospodarska organizacija z ogromnim številom panjev, razmeščenih po filialkah širom Slovenije, da ji ni manjkalo delovne sile, niti dalekosežnih načrtov itd. Vse je bilo lepo in dobro, le konec je bil žalosten.

Če bi se kdo lotil dela in spisal tak članek za »Čebelarja«, bi mu bili vsi slovenski čebelarji hvaležni. Saj bi nam bil tak članek ne le v pouk, temveč tudi za dobro voljo in kratek čas.

ČEBELJA PAŠA JE TEMELJ ZA OBSTOJ IN NAPREDEK ČEBELARSTVA

Ludvik Kosi, predsednik Čebelarskega društva Križevci

Nekajkrat smo že poročali v Slovenskem čebelarju o našem delovnem načrtu, ki smo si ga postavili v letu 1966 v spomin slovenskemu in evropskemu čebelarju Antonu Janši ob dvestoletnici njegove smrti. Ta zgodovinski dogodek nas je vzpodbudil, da smo načrtno po programu utrdili in razširili dejavnost našega društva. Spominski program smo takole uresničevali: v letu 1966 smo postavili na Pohorju KOLEKTIVNI ČEBELNJAK, v letu 1968 smo končali z gradnjo ČEBELARSKEGA DOMA v Križevcih; leta 1969 smo postavili PIONIRSKI ČEBELNJAK in razvili PRAPOR čebelarskega društva. Vsi spominski objekti nosijo ime Antona Janše.

V zadnji točki delovnega načrta smo se obvezali, da bomo v letih 1971 in 1972 vzgojili in posadili na celotnem območju križevske čebelarske organizacije sto tisoč sadik medovitih dreves. Na zadnji razširjeni seji smo povečali zadnjo točko osemletnega načrta toliko, da bomo do spominske obletnice v letu 1973 vzgojili toliko sadik medovitih dreves, kolikor jih bodo želela naročiti in posaditi tudi druga čebelarska društva, če se bodo za takšno akcijo odločila.

Z vprašanjem, kako izboljšati čebeljo pašo, so se v čebelarski literaturi ves čas po vojni ukvarjala čebelarska društva in poasmezniki. Vse do danes pa še nikjer ni bilo objavljeno, ali so čebelarji s katerokoli medovito rastlino dosegli pomembnejše uspehe. Edini napredek smo dosegli s prevažanjem čebel s paše na pašo. Z dolgimi prevozi v smrekova, hojeva in podobna pasišča, večkrat z velikimi denarnimi izgubami in oslabelemi čebelnimi družinami, pa največkrat nismo dosegli uspehov, ki smo jih pričakovali.

Z razvijanjem naprednega čebelarstva, ki je vključeno v splošne gospodarske potrebe in se povezuje zlasti s sadjarstvom in poljedelstvom, pa bomo poleg prevažanja posvetili več pozornosti in dela smotrnejši ureditvi stalnih majhnih krajevnih čebelarstev. Stalna »raztresena« krajevna čebelarstva, ki imajo tolikšen pomen pri opravljanju kulturnih rastlin, so se zaradi močno oslabelih medenih virov tako zmanjšala, da jih prej ko slej niti ne bo več. Zato smo se križevski čebelarji odločili, da jih bomo očuvali in to ne samo s prepričevalno besedo in vzpodbudnim pisanjem, marveč s trdim, neutrudnim delom za zagotovitev paše čez vse leto. V celotni čebelarski organizaciji bi jih lahko postavili na raven, na kakršni so bila v dobrih časih naših prednikov. Travnikov in polj nismo upoštevali pri izboljšanju čebelje paše, ker se v današnjem gospodarstvu v borbi za večjo rentabilnost pogosto menjavajo kulture in smo čebelarji za določene stalne medovite rastline prikrajšani. Zaradi tega bomo raje obogatili naše gozdove, kjer so imele nekoč čebele vse leto obilo medicine in cvetnega prahu na češnjah, akacijah, javorih, kostanjih, lipah in drugem gozdnem drevju.

Gre torej za glavne letne čebelje paše, poleg prej omenjenih še za pašo na japonski sofori, ki bo nadomestila v poznem poletju nekoč bogato medečo ajdo. Vsa ta bogata medeča gozdna drevesa dajejo tudi — razen lipe — odličen furnir in drugi tehnični les, po katerem je veliko povpraševanje doma in v tujini.

Da bi se lotila te prepotrebne in nadvse koristne akcije tudi druga čebelarska društva, bom v naslednjih številkah Slovenskega čebelarja prikazal, kaj vse je potrebno vedeti o zbiranju semen od plemenitih matičnih dreves, ker so od tega odvisni rast, odpornost, kakovost in za nas čebelarje še posebej medovitost potomcev; nadalje o vzgoji gozdnega naraščaja, ekoloških pogojih za posamezne vrste; in končno, kako je treba pristopiti k pravilnemu pogozdovanju v naših gozdovih.

Čebelarskim društvom in družinam, ki iz različnih razlogov ne bodo sama razmnoževala medovitih gozdnih dreves, jim bomo pripravljeno vzgojiti »zelo poceni« tiste vrste, za katere obstajajo pri njih pogoji glede sestave tal, vlažnosti in podnebja. Pri naročilih bomo upoštevali **vrednost naročilnic** . Kaj hočemo s tem povedati? Čebelarska družina ima npr. v razsežnosti 2 do 3 km premera 500 čebelnih družin, pa je naročila pri nas 200 komadov japonske sofore. Če daje drevo sofore poprečno 7 kg medičine, medenje ob najugodnejšem vremenu ne bo zadostovalo niti za razvoj zaroda. Take naročilnice ne bomo upoštevali. Za eno čebelno družino so potrebne 3 do 4 medeče rastline japonike, da si bo čebelar poleg močno razvite čebelne družine, ki bo s soforino pašo dosegla višek svoje moči, kar je zelo važno v poznem poletju, napolnil še vedro medu za svoj trud.

V delo, ki smo si ga naložili križevski čebelarji z zadnjo točko osemletnega delovnega programa, bo potrebno vložiti še več truda, kakor smo ga vložili v gradnjo čebelarskega doma.

Zbiranje semen in vzgoja sadik

Od semena je odvisno, kakšen bo prihodnji naraščaj. Preizkušnje kažejo, da iz drugih talnih in podnebnih razmer dobljeno seme daje slaba, kriva in manj odporna drevesa. Rastline, presajene iz tople v mrzlo lego, težijo pokazati iste lastnosti, ki so jih imele v svojem prvotnem domovanju — npr. nadaljujejo svojo rast v pozno jesen, poganki ne dozori in trpijo zaradi poznega mraza. Prav tako imamo slabe izkušnje z drevesi, ki jih prenesemo iz mrzlejših v toplejše razmere. Najboljše potomstvo daje seme iz domačih gozdov.

Ko odbiramo seme dobrih sort, izberemo najboljše tam, kjer ni bolehnega in v rasti zaostalega drevja, kajti medsebojno opraševanje dobrih in slabih edincev daje slabo potomstvo. Poleg tega je važno za čebelarja, da od krepko rastočih in zdravih dreves izbere za seme taka matična drevesa, ki tudi odlično medijo. To pa doženemo na preprost način; z natančnim opazovanjem, ugotavljanjem, kolikšna je moč nektarjevega vonja in v kolikšnem številu obletavajo čebele medovito drevo. Seme nabiramo po možnosti v rodovitnih letinah od najlpejših srednje starih matičnih dreves, ker so v takih letinah debelejša in težja semena, ki poženejo v drevesnicah krepkejša sadike. Odlikujejo se tudi z večjim odstotkom kaljivosti. Nasploh ima seme po dozorenju največjo kaljivost, ki se pozneje postopno slabša, tembolj, čim slabše je prezimljeno. Zato prezimljamo (stratificiramo) seme le v redkih primerih in ga sejemo oziroma sadimo jeseni od septembra do novembra, kar je najbolj naravno.

Proti mišim in voluharjem moramo zaščititi seme čez zimo z določenimi sredstvi. Nekeč sem uporabljal za zaščito petrolej, minium in pepel; najbolj se obnesejo ježice žlahtnega kostanja in kjer teh ni, pa brinjeve ali smrekove vejice z bodicami. Kakor hitro se podzemeljski glodavec zbode na bodici, takoj zapusti setveno napravo, ker ima izredno občutljiv smrček. V jarke, katerih globina je odvisna od debeline plodov, polagamo ježice drugo od druge največ 1 m. Vse bolj na gosto vrivamo med semena zrelezja ježice iglavcev.

V lepem in suhem vremenu trosimo dozorelo seme na ponjave ali trgamo z vej suho listje, da se ne ogreje. Vse vrste nabranega semena je treba v primernih prostorih, npr. na podstrešjih, do ustrezne mere posušiti ali, še bolje povedano, še nekaj tednov zoriti. Kdaj in kako nabiramo ter prezimujemo v uvodu našeta medovita semena, bo povedano pozneje pri opisu posameznih vrst.

Razredčen gozdni prostor, ležeč v višji legi, nekoliko nagnjen na severovzhodno stran, je najprimernejši za gozdno drevesnico. Obdajajoči gozd varuje mlade rastline pred poznimi spomladanskimi mrazi, poletno vročino in vetrovi. Mi bomo letos uporabili za gozdno drevesnico njivo v nižinskem predelu v potočju Ščavnice, ki je s treh strani obdana z visokim gozdom. Stvar bo nekoliko tvegana zaradi morebitnega poznega spomladanskega mraza.

Zemljo je treba očistiti plevela, temeljito pognojiti s kompostom in umetnimi gnojili ter do 30 cm globoko prekopati ali preorati. Mladi naraščaj potrebuje izredno veliko hranilnih snovi za uspešno rast. Pred setvijo zemljo še enkrat zrahljamo in poravnamo. Zaradi lažjega plevelja, okopavanja, škropljenja in zalivanja razdelimo setvišče na 1 m široke grede. Vmes pustimo 20 cm široke poti, po katerih lahko hodimo in opravljamo potrebno delo na gredah. Vrste naredimo s pomočjo vrvice ali žice, vrsto od vrste oddaljeno približno 30 cm. Na veliki površini razširimo vrste tako, da lahko rahljamo zemljo med vrstami z okopalnikom ali ročnim strojem. Debele plodove, kakor je žlahtni kostanj, sadimo v luknje, ki jih napravimo v zemljo s klinom; drobno seme pa sejemo v jarke 2 do 3-krat tako globoko, kakor je seme ali plod velik, jeseni še nekoliko globlje. V brazdice sejano seme pride pogosto pregloboko v zemljo. Šibke klice se ne morejo preriti skozi čvrsto zemeljsko površino. Zato posujemo seme v brazdah s fino prstjo ali humuzom in ga nalahno povaljamo z lesenim valjarjem, da se seme krepko sprime s prstjo. Varjal si na preprost način naredimo sami iz okroglega lesa, dveh žebeljev in viličastega ročaja. Tako napravo lahko tudi koristno uporabimo pri setvi raznih povrtnin!

Največ opravila v setviščih je spomladi, ko so rastline v svojem začetnem razvoju. Za uspešno klitje potrebuje seme razen določene toplote in zraka še precej vlage. Zato setev po potrebi zalivamo z deževnico. Bolj praktično je, da pred kalitvijo zasenčimo občutljiv naraščaj z gostimi borovimi vejicami, navpično zataknjenimi v zemljo. Z vejicami ne preprečimo samo izsuševanja zemlje in ptičjega brskanja po površini, temveč slabimo še strjevanje povrhnice, ki ovira kaljenje zrn.

Ni še dolgo, ko bi skoraj doživel katastrofo na pol hektarja veliki razsadnici jabolčnih divjakov. Spomladi ob kalitvi so nastopili hudi nalivi in napravila se je tolikšna zemeljska skorja, da se kalčki s svojimi šibkimi vratovi nikakor niso mogli preriniti skozi površje zemlje. Omislil sem si meter dolg valjar, gosto nabit z žebli latniki in sem ročno tako dobro zdobil debelo plast skorje, da je nastala rahla prašna površina. Ni minilo teden dni in skozi zrahljano povrhnico so se prerili smrti zapisani kalčki v tolikšnem številu, da sem jih moral pozneje preredčiti.

V sušnem obdobju zalivamo gozdne grede tako kakor povrtnine z mehko, mlačno vodo, ki se je čez dan grela na soncu. Zalivamo pred sončnim zahodom! Mlačen večerni napoj blagodejno in učinkovito vpliva na podmladek, preprečuje pa tudi strjevanje skorje. V prvem letu je treba drevesnico često pleti in okopavati. Uspešno plevemo po dežju, ko se dajo z lahkoto puliti trave in pleveli s koreninami. Z večkratnim okopavanjem pospešujemo rast rastlinic, ker dobiva zrahljana zemlja več zraka (kisika), bolje oddaja rastlinsko hrano in zadržuje izhlapevanje vode. Mladike je treba med letom večkrat pregledati, od boleznih napadev odstraniti in sežgati. Glede koreninskih zajedavcev: miši, voluharja, ogrčeve ličinke, mramorja in drugih, ki so prav tako škodljivi v gozdnih drevesnicah kakor v vrtovih, ni treba posebej govoriti, ker smo zaščito izvedli že pred setvijo.

Gozdni les postaja vedno važnejša surovina v proizvodnji. Poseben pomen pa dobiva v kemični industriji, ki pridobiva iz njega špirit, svilo, zdravila, tanin, smodnik, snovi za blago, papir, plin itn. Samo za časopisni tisk se porabi več sto vagonov hlodovine na leto. Vsekakor bo postal les nadomestilo še za mnoge surovine. Poraba lesa bo v naslednjem obdobju še večja in bo prinašala gozdnim gospodarjem bogate finančne vire. Zaradi tega je nujno, da posvetimo več pozornosti pogozdovanju goličav, ki so nastale po obeh vojnah zaradi pretirane in često nenačrtne sečnje gozdov. Danes se ne moremo zadovoljevati več z naključnim delovanjem same prirode, ki počasi pogozduje navadno s takim semenom, ki ga veter najlaže raznaša, npr. jelše, vrbe, topole, ter ne prinašajo gospodarstvu najbolj ugodnih koristi. Za smotrno gospodarstvo bomo izbirali vedno take rastline, ki bodo zadovoljevale kar najširše potrebe v sodobnem času.

Za pomlajevanje gozdov so najprikladnejše tiste domače vrste, ki so se že prilagodile življenjskim pogojem v naših krajih. Razen teh vrst cenimo čebelarji tudi prilagodljive uvožene tujke kot npr. japonsko soforo.

V naravi so mešani in čisti gozdovi. Prvi in drugi imajo svoje dobre in slabe strani. Glede na talne in gospodarske razmere izbiramo način pogozdovanja. Navadno se odločimo za čiste nasade, ker zahtevajo od nas najmanj znanja in razlik v delu. Vendar je treba izbirati vrste, ki s svojimi krošnjami, bogatim listnim odpadom in igličevjem povečujejo ali vsaj vzdržujejo rodovitnost zemlje. S takimi lastnostmi se odlikujejo medovita drevesa, ki jih bom pozneje opisoval. Glede na gospodarsko vrednost imajo mešani gozdovi nekatere prednosti pred čistimi: bolje izkoriščajo plodno zemljo, ustvarjajo boljša humozna tla in so odpornejši proti zunanjim vplivom: mrazu, vetru, snegu, škodljivcem in podobno.

(Nadaljevanje prihodnjič)

KAKO USPEŠNO ZATIRAMO HUDO GNILOBO ČEBELJE ZALEGE

Veterinarski zavod Slovenije

Republiški sekretariat za gospodarstvo SRS nam je poslal dne 20. II. 1970 sestavek o hudi gnilobi čebelje zalege z naslednjo spremno besedo:

V prilogi vam pošiljamo sestavek o hudi gnilobi čebelje zalege.

Želimo, da ga v prvi prihodnji, tj. 12. številki vašega glasila objavite.

Menimo, da je to neobhodno potrebno, ker bi v nasprotnem primeru utegnili nastati med čebelarji določena zmeda glede zatiranja in preprečevanja čebeljih kužnih bolezni, predvsem pa najbolj nevarne med njimi, tj. hude gnilobe čebelje zalege.

Glede na to, da članek vsebuje strokovno neoporečne trditve, članka ne gre jemati kot začetek neke polemike, temveč dokončno razčiščenje problema, ki ga obravnava.

GLAVNI VETERINARSKI INŠPEKTOR
dr. Karel Gošler

V 11. številki letošnjega letnika »Slovenskega čebelarja« je bil objavljen članek o zdravljenju hude gnilobe čebelje zalege. Ker bi članek lahko zmedel nepoučene čebelarje in jim škodoval, če bi se po njem ravnali, smo dolžni čebelarje poučiti o pravem stanju stvari. Posebno še, ker menimo, da je Slovenski čebelar glasilo, ki naj svojim bralcem daje koristne, strokovno utemeljene nasvete in navodila.

Živalske kužne in zajedavske bolezni, ki so pomembne za celo državo, zatiramo v SFRJ po določenih Temeljnega zakona o ukrepih za pospeševanje živinoreje in o zdravstvenem varstvu živine (Ur. list SFRJ, št. 16/1965 in 29/1966), bolezni, ki so pomembne samo za SR Slovenijo, pa po določenih (republiškega) Zakona o ukrepih za pospeševanje živinoreje in o zdravstvenem varstvu živine (Ur. list SRS, št. 4/1967).

V 33. členu temeljnega zakona so našteje bolezni, pomembne za vso državo. Med njimi so tudi kužne bolezni čebel in čebelje zalege — pršičavost, nosestavost in huda gniloba čebelje zalege.

Bolezen čebel in čebelje zalege se v Sloveniji zatirajo po zakonu vsaj že iz časa stare Jugoslavije. Res pa je, da so v novi Jugoslaviji nekaj časa morali vse stroške ugotavljanja in zatiranja teh bolezni trpeti lastniki sami.

Odkar pa imamo zgoraj citirani temeljni zakon, plačujejo stroške za ugotavljanje in večji del stroškov za zatiranje kužnih bolezni čebel in čebelje zalege občine iz sredstev posebnega računa, v katerega se stekajo takse na zdravstvena spričevala za živino (bivši živinski potni listi). Iz teh sredstev se plačuje odškodnina za živali in predmete, ki jih je treba uničiti zaradi zatiranja bolezni in ki jih je odredil pristojni veterinarski inšpektor.

Odškodnina za čebele, ki so bile uničene, ter za predmete, ki so bili uničeni, se izplačajo čebelarjem:

- če je takoj naznanil pojav ali sum kužne bolezni;
- če je po odredbi pristojnega organa opravil zaščitne ukrepe;
- če so se čebele okužile kljub temu, da se je čebelar ravnal po drugih določbah temeljnega in republiškega zakona ter drugih veterinarskih ali sanitarnih predpisih oziroma ukrepih.

Sredstev posebnega računa občin so deležni torej tudi čebelarji, čeprav k njim ničesar ne prispevajo. Mi to zagovarjamo, čeprav ne vedno lahko.

S strokovnega stališča delimo zatiranje bolezni na dva dela, in sicer:

- a) ukrepi za zatiranje žarišča bolezni — okuženi čebelnjak;
- b) veterinarski upravni ukrepi.

Eno in drugo mora potekati skladno, če želimo bolezen resnično zatreti in preprečiti njeno širjenje. Da pa bi boleznijo čebel in čebelje zalege lahko zatirali enotno na celotnem območju Jugoslavije, se vsako leto sestanejo vsi strokovnjaki za čebelje bolezni z namenom, da ukrepe za zatiranje uskladijo z novimi dosežki znanosti in stroke. Tako so se meseca februarja 1969 na takem sestanku v Sarajevu dogovorili med drugim tudi o ukrepih za zatiranje hude gnilobe, ki so jih novembra meseca 1970 v Zagrebu nekoliko dopolnili. Menimo, da je umestno, da čebelarje s temi ukrepi v celoti seznanimo.

A) Ukrepi za zatiranje žarišča bolezni:

I. Žarišče bolezni uničujemo lahko na tri načine, in sicer:

1. s tem, da v celoti uničimo čebeljo družino s panjem vred;
2. s tem, da uničimo samo satje in čebeljo družino;
3. s tem, da uničimo samo satje.

V vsakem primeru posebej se moramo odločiti za enega izmed navedenih načinov. Za popolno uničenje žarišča se odločimo le takrat, ko je čebelja družina šibka, ko so okoliščine za pretresanje čebel neprimerne (slabe pašne razmere, konec sezone, neurejeno čebelarstvo ali čebelar, ugotovitev bolezni na pasišču, prva ugotovitev bolezni na območju, panji z nepremičnim satjem, izrabljeni panji, neposlušnost čebelarja itd.). V vseh drugih primerih uporabljamo za zatiranje ostala dva načina, vendar zadnji ukrep, da uničimo samo satje, uporabimo le izjemoma.

II. Preprečevanje širjenja hude gnilobe.

Širjenje hude gnilobe čebelje zalege v čebelnjaku preprečujemo tako, da čebelji družini iz okuženega panja in ostalim družinam v čebelnjaku, pri katerih nismo ugotovili za hudo gnilobo sumljivih znamenj (okužbe sumljive čebelje družine), pokladamo v klaji natrijev sulfatiazol ali geomicin. Na vsak liter klaje primešamo po 1 g natrijevega sulfatiazola ali pa po 0,5 g geomicina. Klajo s primesjo preparatov pokladamo trikrat po 1 liter na družino, v časovnih razmakih po teden dni. Potem, ko je čebelja družina iz okuženega panja že pobrala prvi liter sladkorne raztopine s primesjo enega od navedenih preparatov, jo pretresemo na satnice v neokužen panj in ji damo še nadaljnja 2 litra klaje s preparatom.

III. Razkužba.

Panjev, ki jih lahko razkužimo, ne uničujemo. Razkužimo jih z obžiganjem. Obžigamo s spajalno svetilko toliko časa, da les porjavi. Razkužiti moramo tudi vse čebelarsko orodje in točilo. Vse kar se da, razkužimo s spajalno svetilko, ostalo pa s polurnim kuhanjem v vreli vodi.

Prazno satje in pa satje, iz katerega smo iztočili med, razkužimo tako, da ga pretopimo v vosek. Vosek nato segrejemo na 120° C (brez dodajanje vode) in to temperaturo vzdržujemo pol ure.

Med iz okuženega čebelnjaka se lahko uporablja samo za ljudsko hrano, v nobenem primeru pa ne za čebele.

B) Veterinarski sanitarni ukrepi.

Po zakonu je vsaka oseba, ki posumi, da se je nekje pojavila živalska kužna bolezen, dolžna sum prijaviti pristojnemu veterinarskemu inšpektorju ali veterinarski postaji. Za znamenja, po katerih je mogoče sumiti, da se je pojavila huda gniloba čebelje zalege in na podlagi katerih je po naših predpisih lastnik ali posestnik čebel dolžan to naznaniti, se štejejo tile znaki: pokrovi celic so upognjeni, na njih se pojavljajo temni madeži in luknjice zgrizenih robov. Barva telesa ličinke se spreminja od normalne bisernasto bele v sivo rumenkasto, svetlo rjavo do čokoladne barve. V panju, v katerem so zbolele čebele, je čutiti vonj po mizarskem kleju.

Posestnik mora prijaviti bolezen tudi kadar se med čebelami ali na zalegi pojavi več primerov obolenj z istimi ali podobnimi znamenji, tudi kadar umre več čebel, znamenja obolenja pa niso vidna oziroma vzroki obolenja niso znani. Inšpektor oziroma veterinarska postaja mora poslati vzorec sumljivega materiala na preiskavo v diagnostični zavod. To velja tudi za bolezni čebel in čebelje zalege.

Vzorec lahko pošlje v preiskavo tudi lastnik sam, seveda v primerih, kadar ne sumi na kužno bolezen. Če diagnostični zavod sum bolezni potrdi, je dolžan svojo ugotovitev javiti ne samo lastniku, temveč tudi pristojnemu veterinarskemu inšpektorju in republiškemu veterinarskemu inšpektoratu.

Okuženi čebelnjak zapremo za ves promet (nabava, prodaja, transport čebel in čebeljih proizvodov). Zaporu ukinemo potem, ko smo uničili žarišče bolezni in ko so dobile družine v okuženem čebelnjaku vso klajo s primesjo natrijevega sulfatiazola ali geomicina. Med tem časom pregledamo tudi vse čebelje družine v območju 3 km okoli okuženega čebelnjaka.

Naslednjo spomlad ponovno pregledamo vse družine v čebelnjaku, kjer smo preteklo leto zatirali hudo gnilobo čebelje zalege. Čeprav ne ugotovimo sumljivih primerov, damo vsem družinam klajo s primesjo navedenih preparatov.

Pripominjamo, da so dolžni izpolnjevati ukrepe za zatiranje bolezni, ki jih je odredil pristojni veterinarski inšpektor, čebelarji sami. Bolje pa je, če to storijo čebelarji pregledniki. V vsakem primeru pa mora zatiranje nadzirati pristojni veterinarski inšpektor, ki organizacijo zatiranja tudi strokovno vodi.

Opozoriti moramo na to, da smo v naši praksi že imeli primere, ko so čebelarji čebele »zdravili« na podoben način, kakor je navedeno v čebelarju št. 11/1970, toda z »zdravljenjem« se niso mogli pohvaliti. Za plačilo svojega truda so nekaj let za tem imeli bolezen ne samo v enem ali dveh panjih, temveč skoraj v vseh panjih v čebelnjaku. To navajamo predvsem zato, ker želimo poudariti, da je huda gniloba bolezen, ki se lahko prenaša, da pa je za njeno zatiranje potrebno mnogo prizadevanja in požrtvovalnosti, predvsem pa vedeti vse o njenih navadah. Naša naloga pa je, da se po veljavnih predpisih in izdanih ukrepih ravnamo.

IN ZOPET SULFATIAZOL

Julij Mayer

Avstrijski čebelarji list *Bienenvater* prinaša v 11/70 številki kar dva članka o uspešnem zdravljenju kuge čebelne zalege s sulfatiazolom. Prvi prinaša besedilo predavanja, ki ga je imel švicarski čebelarji nadzornik in praktik H. DISTEL na svetovnem čebelarskem kongresu v Münchnu. Med iz okuženih panjev je brez škode uporabil za sladkorno-medeno zdravilno raztopino! Po njegovem mnenju so čebele sposobne, da so v normalnih razmerah in ob malenkostni čebelarjevi pomoči same kos nevarni bolezni v prvem razdobju okužbe.

Drugi članek je prispeval italijanski čebelarji izvedenec Marjan ALBER, ki je slovenskim čebelarjem že dobro znan. Ker prinaša članek nekatere novosti, posnemam glavne zanimivosti iz njega.

Iz predgovora uredništva k članku je razvidno, da graška čebelarska šola že vrsto let zdravi s sulfatiazolom vse panje na Štajerskem, ki oboliijo za kugo čebelne zalege.

Italijanska vlada je imenovala g. Albera za posebnega čebelarskega pooblaščenca pri univerzitetnem zavodu za kužne bolezni v Mesini. Na tem položaju je v kratkem času temeljito spoznal položaj in razmere v čebelarstvu na Siciliji. Nekako pred 10 leti so na otoku uradno ugotovili prva večja žarišča kuge čebelne zalege. Kot vzrok okužbe navaja nekontrolirani uvoz medu. Iz istega vzroka se zadnje čase širi kuga po drugih evropskih deželah.

Sicilija in južna Italija sploh sta pravcati raj za čebele zaradi izdatnega medenja prostranih nasadov pomarančevcev (običajno po 50 kg donosa na panj). Na stotine čebelarjev vozi čebele v te kraje. Poleg tega imajo še pašo na kostanju in pozneje na podrastvi v obširnih gozdovih. Čebele prezimujejo na čistem medu, zato ne poznajo pitalnikov. Ob tem času je bilo nad 70 % vseh družin okuženih. Zatiranje kuge čebelne zalege po navodilih stare šole ni prišlo v poštev. Alber je sicer iz literature poznal saniranje okuženih panjev po sulfatnem postopku, vendar za lastne poskuse ni bilo denarja.

V tem kritičnem položaju je prišla nenadna pomoč in rešitev od njegovega prijatelja in lastnika velikih sadnih plantaž v Južni Tirolski. Imel je čebele v paši na Siciliji. Družine so se sicer dobro odrezale, vendar so se okužile in avgusta 1967 je prosil Albera za

pomoč. Od 140 panjev so takoj uničili 10 slabičev. Nemudoma so iz ZDA naročili nekaj kilogramov Na2SO4 (natrijevega) sulfatazola in plačali za letalsko dostavo skoraj toliko, kot za zdravilo samo. Ker pitalnikov ni bilo na voljo, so se odločili za zdravilno testo, narejeno

iz 10 kg sladkorja v prahu,
do 1 kg medu, da postane testo voljno
in 10 g natrijevega sulfatazola v prahu.

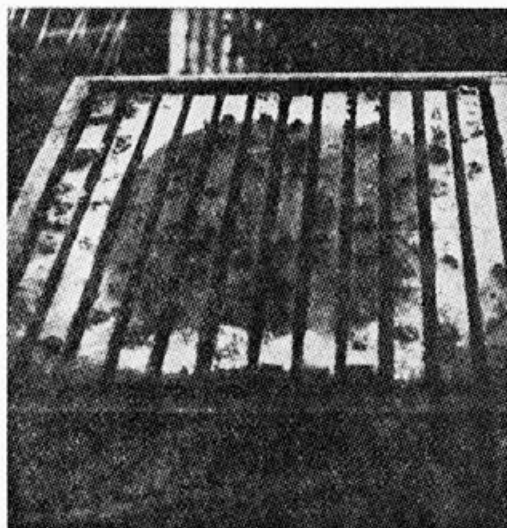
Gnetenje testa z roko je naporno in je trajalo vsakokrat po dva do tri dni. Vsi panji brez izjeme so dobili po 400 g zdravilnega testa in to vsakih 7 do 10 dni skozi 2 meseca, to je skozi tri generacije. Porcije so pripravljali doma in jih zlagali v nizke sadne gajbe ter jih razvažali po odmaknjenih stojščih. V 20. sekundah je panj dobil svoj obrok in v treh urah je bilo vse delo opravljeno s prevozom vred.

Sanacija gotovo ni bila poceni, ker stane sladkor v prahu več kot med v prodaji na debelo. Toda uspehi so opravičili vse izdatke. Čebele so bile sanirane in, kar je glavno, opravevanje cvetočih nasadov je bilo zagotovljeno.

Uspeh je bil presenetljiv! Že v teku dveh tednov ni bilo v panjih nobene bolne žerke pa tudi ne več ostankov odmrlih žerk. Zalega je bila lepo strnjena. Vseh 130 panjev se je lepo razvilo in so kljub neugodnemu vremenu dobro prezimili. V februarju—marcu so enako saniranje nadaljevali in čebelar je dobil iz teh panjev 2800 kg medu (ali 21 kg medu v poprečju na panj). Na pomlad 1969 je imel izredno močne družine, ki so mu dale 6500 kg medu (v poprečju po 50 kg na panj!).

Pri zdravljenju čebel s testom tvori glavni problem njegovo trudapolno in zamudno pripravljanje. Zato so iskali enostavnejši in cenejši način zdravljenja. Praktični Američani so vpeljali kratko malo »štupanje« odkritega plodišča, bodisi s samim sulfatazolum, bodisi s sladkorno mešanico v različnih koncentracijah. Na Siciliji so dognali, da je najugodnejša 10 % mešanica. Za pripravljanje take koncentracije je pripravna vsaka posodica: na 9 posodic sladkorja v prahu pride 1 posodica natrijevega sulfatazola. Kot najpraktičnejšo posodico priporoča Alber kovinsko embalažo od Kodakovih filmov, ki so v tozadevnih trgovinah brezplačno na voljo. Do zareze napolnjena posodica drži 10 g = 20 kub. cm natrijevega sulfatazola za pripravljanje sladkorne mešanice. Ista posodica je napolnjena ravno pravšen obrok zdravilnega sladkorja za srednje močno družino.

Čebelarški fizik dr. BÜDEL in drugi strokovnjaki, ki so proučevali mikroklimo v panjih, so ugotovili, da je zrak v neposrednem gnezdu, ob zalegi, razmeroma zelo suh, zrak okoli gnezda v plodišču pa je nasičen z vodnimi hlapci. Sladkor je higroskopičen, hlastno vsrkava vlago in ta vlaga omogoča čebelam, da raztapljajo sladkor in hkrati tudi sulfatazol. Tako je uspeh zagotovljen! Zato sta Američana MOFFETT in WILSON vpe-ljala posipanje odkritega plodišča z zdravilno mešanico, ampak samo okoli zalege. V Italiji prekrivajo zalego z ovalno izrezano lepenko. Priložena slika pove več kot vse besede.

Zgornje letvice satnikov so posute z zdravilnim sladkorjem

KATASTROFALNO UMIRANJE ČEBEL ZARADI ZASTRUPITVE

Jelka je letos v Črnem lesu (Schwarzwald) zelo zgodaj in dobro zamedila, zato so čebelarji na veliko privražali čebele. Dne 23. junija pa so začele čebele na dolgi fronti množično umirati. Pred panji je bilo vse črno mrtvih čebel, v prvi vrsti mladic in dojlj, ki iz fizioloških razlogov rabijo mnogo beljakovinske hrane. Umiranje je trajalo tja do sredine julija.

V akcijo so takoj stopile čebelarške znanstvene ustanove in pokrajinska veterinarska služba. Takoj so ugotovili, da so bile čebele zastrupljene s herbicidi. Le tri dni pred začetkom umiranja so vinogradniki škropili vinsko trto v odprte cvetove s škropivi KWP 61 in EMBIT, da bi zatrli grozdnega zavijača.

Kot znano, čebele v hojevi paši ne dobi obnožine. Panji pa so bili v najmočnejšem pomladanskem razmahu, imeli so mnogo odprte zalege. Pašne čebele so zato iskale pelod in ga našle na cvetju vinske trte, ki pa je bilo 2 do 4 km zračne črte odda-

ljeno od posameznih stojišč. Preiskave so namreč pokazale, da so panji nanosili velike količine trtnega peloda, ki pa je bil žal zastrupljen.

Prizadetih je bilo 176 prevaževalcev, ki so izgubili 2250 panjev v skupni vrednosti 181.900 mark. Izpad na medu znaša 225.000 mark in je celotna škoda cenjena na 407.000 mark. (Ena marka je vredna nekako 3,40 dinarjev.)

Katastrofa je čebelarstvo znanost obogatlja za dve novosti:

1. Ob pomanjkanju peloda nabirajo čebele tudi v srednji Evropi pelod na cvetju vinske trte, ki doslej ni veljalo za čebelno pašo.

2. Pašne čebele letajo na večje razdalje, kot smo do sedaj mislili. V gornjem primeru so premagovale razdaljo od 2 do 4 km zračne poti tja in zopet nazaj.

Allgemeine ADIZ 9/1970.

J. M.

Pridobivanje voska po mrzlem postopku. Satovje damo v večjo posodo, ga zalijemo z deževnico in segrevamo največ do 50° C. Ko postane voda temno rjava, jo odlijemo in nadomestimo s svežo ogreto deževnico. To ponovimo nekako štiri — do petkrat, ko se voda od voščin ne obarva več. Segreta voda loči namreč srajčke od celic, raztopi vse odpadke in deloma tudi zadelavino. Z vodo prepojeno satje damo na večjo pločevino, ga polijemo z mrzlo vodo in nato izpostavimo mrazu. Voda zledeni, se razširi in raztrže celice, tako loči srajčke od voska. Zmrznjeno satovje zribamo na večjem ribežnu ali zdrobimo na kak drug način.

Ves drobir zalijemo z mlačno vodo, v kateri smo raztopili sol v razmerju 4 kg soli na 100 litrov vode. Nekako čez pol ure odlijemo vodo in napolnimo posodo z mrzlo vodo. Srajčke in morebitna nesnaga se napijejo vode ter se polagoma sesedajo na dnu posode. Voščeni drobir pa plava na vrhu, odkoder ga posnamemo in kot običajno raztopimo v deževnici. Na ta način pridobljeni voščeni hlebčki so beli kot novozgrajeno deviško satovje. Na ta način skoro ni izgube na vosku, ker v tropinah praktično ne ostane nič voska.

Po C. MELICA v Apicoltura 11/1969.

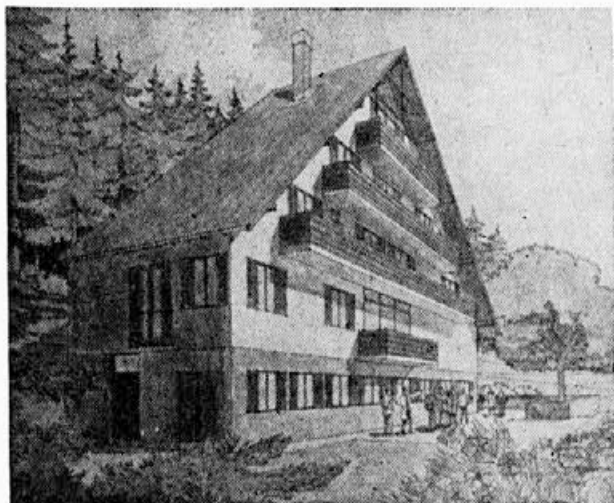
J. M.

Nov način prodajanja medu. Firma Wülfrath in Speck (Miel Carlota v Mehiki zavija med v male plastične vrečke, ki niso dosti večje od navadne poštne znamke. Polnjenje in zapiranje vrečic opravljajo s strojem. Kot malo sladkarijo te vrečice zelo radi kupujejo

otroci, celo šole in avtomobilisti. Povpraševanje je tako veliko, da firma komaj sproti zadostuje potrebam.

NWD Imker Zeitung 1/1968.

J. M.

V SKLAD

za gradnjo ČIC so prispevali: člani čebelarke družine Ljubljana 100 din; Lojze Kastelic iz Medvoda 42 din; Lojze Bukovšek z Golega brda 50 din; Viktor Cedilnik iz Šentvida 360 din (od 60 panjev po 6 din). **Stanje sklada dne 14. decembra 1970; 308.846.03**
Darovalcem iskrena hvala!
din. Darovalcem iskrena hvala!

Uprava sklada

V zvezi s priporočilom UO Zveze z dne 18. oktobra 1970, da naj bi čebelarji prispevali za gradnjo ČIC po 1 kg medu od panja, je o tem razpravljal dne 7. decembra 1970 IO Zveze. Med razpravo je bilo iznešeno mnenje, da bi oddani med povzročal težave, ker bi ga bilo težko zbirati in prevažati, nekateri bi ga pa tudi ne imeli. Zato je IO sklenil, da naj bi namesto medu prispevali čebelarji po 6 din od panja, kar predstavlja nekako najnižjo odkupno ceno medu.

Ze 10. decembra se je temu priporočilu kot prvi odzval čebelar Viktor Cedilnik iz Ljubljane in od svojih 60 panjev prispeval 360 din. Ko se mu za darilo najlepše zahvaljujemo, hkrati želimo, da bi našel mnogo posnemalcev.

IZ SEJNEGA ZAPISNIKA IO ZVEZE Z DNE 7. 12. 1970

IO je poslušal poročilo tajnika Modrijana o letošnji delitvi krmilnega sladkorja in sklenil, da naj Zveza naprosi Trgovsko podjetje Medex za vpogled v dokumentacijo o delitvi sladkorja, po vpogledu pa naj povabi to podjetje na razgovor z ozirom na gotova odstopenja podjetja pri izvrševanju pogodbe za delitev sladkorja.

Predsednik gradbenega odbora Kovačič je poročal o delu gradbenega odbora. V reševanju sta prošnji za odobritev lokacije in za garancijsko izjavo O. S. Domžale za najetje posojila. Pripravljen je propagandni material

za zbiranje sredstev za ČIC. Namesto medu naj bi čebelarji prispevali za ČIC po 600 din od panja, ker bi bile z medom težave pri zbiranju in odpremljanju.

Skleno se, povabiti za predavanje kakega tujega čebelarskega strokovnjaka. Zanimanje za tako predavanje je v Ljubljani in Mariboru.

Začne naj se akcija za tiskanje spominskih znamk ob 200-letnici smrti Antona Janše. Zaželeno je, da bi osnutke napravil slikar Božidar Jakac.

KAKO JE S KRMILNIM SLADKORJEM

**Nadaljevanje poročila tajnika Borisa Modri-
jana, predsednika komisije za preskrbo če-
belarjev s sladkorjem za zimsko krmiljenje
čebel**

Kljub zelo obširnemu opisu poteka raz-
deljevanja krmilnega sladkorja, ki je bil ob-
javljen v 11. številki SČ, se oglašajo posa-
mezni čebelarji, ki nam očitajo, da Zveza ni
storila svoje dolžnosti, da ni znala doseči za
čebelarje zadovoljive rešitve tega vprašanja,
da je Zveza kriva, da slovenski čebelarji po-
novno niso pravočasno dobili krmilnega
sladkorja i. p.

Povdarjam ponovno, da je zadnji letni
občni zbor Zveze prinesel sklep, da naj
Zveza deli čebelarjem sladkor za zimsko
krmiljenje čebel. Ta sklep nam je naložil
dolžnost, da ga skušamo realizirati. Mirno
lahko trdim, da smo svojo dolžnost opravili
in odločno zavračam vsak očitek, če v naših
prizadevanjih nismo uspeli. Kdor hoče biti
objektiven, nam bo dal svoje priznanje, tiste-
ga pa, ki goji do Zveze zgolj slepo osebno
nerazpoloženje, ne bo mogel prepričati no-
ben dokaz.

V poročilu, objavljenem v 11. št. SČ smo
ostali pri seji, ki je bila dne 5. oktobra t. l.
pri Zvezni gospodarski zbornici. Naše pri-
čakovanje, da bo zbornica razposlala za-
pisnik o tej seji vsem, ki se jih to tiče, se
žal ni uresničilo. Potekal je teden za ted-
nom, a iz Beograda ni bilo nobene vesti. Za-
to sem 6. novembra telefonično iskal poja-
nilo in izvedel, da je zvezna gospodarska
zbornica poročala Zveznemu sekretariatu za
gospodarstvo, da na sestanku 5. oktobra ni
prišlo do sporazuma. Ko je namreč pred-
sednica SPOJ-a nekaj dni po omenjeni seji
hotela podpisati zapisnik o doseženem spo-
razumu, so ji v Zvezni zbornici povedali, da
so predstavniki Poslovnega združenja odpo-
vedali sporazum, češ da bi zaradi tega spo-
razuma izpadli od distribucije in niso hote-
li podpisati zapisnika.

Med tem časom je prevladalo mnenje, da
je sladkor, ki ga je družba namenila če-
belarjem kot pomoč, navadno trgovsko

blago, ki ga lahko prodajajo le trgovska pod-
jetja. In tako je podjetje Centroprom v
Beogradu najprej sklenilo pogodbo s Poslov-
nim združenjem Produktiva v Novem Sadu
za AP Vojvodino, nato s podjetjem Simex
v Sarajevu za Bosno in Hercegovino in pa
s podjetjem Medex, o čemer sem bil telefo-
nično obveščen pozno zvečer 9. novembra.
Potrdilo o zadnjem sem dobil naslednji dan
pri Medexu, kjer pa nisem dobil na vpog-
led pogodbe. Rečeno mi je bilo, da bo Me-
dex delil sladkor po 5 kg na panj po ceni
1.80 din in da bo o tem z okrožnico obve-
stil čebelarске organizacije (na pošto je bila
oddana 12. novembra). Izjavil sem, da bo
sladkorja zmanjkalo, če ga bodo delili po
5 kg na panj in da naj pazijo, da se bodo
ravnali po pogodbi. Na vprašanje, ali je v
pogodbi določilo, da lahko dobe čebelarске
družine in društva, ki bi nabavila sladkor
kolektivno za svoje člane po nabavni ceni,
sem dobil nikalen odgovor.

10. novembra smo pismeno prosili Zvez-
no direkcijo za rezerve živil za prepis po-
godbe. 15. novembra sem na letni skupščini
SPOJ-a v Beogradu prosil predstavnika Di-
rekcije za prepis pogodbe ponovno osebno.
Telefonično smo prepis ponovno urgirali 19.
novembra in 2. decembra. Končno smo pre-
pis dobili 4. decembra, po dobrih treh ted-
nih čakanja.

Pogoji, ki jih je podjetje Medex sprejelo
s podpisom pogodbe, se v glavnem skladajo
s pogoji, ki jih je SPOJ dne 25. avgusta spo-
ročil Zvezni direkciji za rezerve živil in ki
so objavljeni v letošnji 11. številki SČ na
straneh 271 do 273.

Podjetje Medex je med tem krmilni slad-
kor delilo po svoje, ne da bi iskalo kakršen-
koli stik z našo Zvezo in ga, kakor smo in-
formirani tudi razdello. O tem, kako ga je
delilo, bomo poročali v februarški številki
Slovenskega čebelarja.

Pripominjamo, da bo posledica vsega te-
ga, da bo naša Zveza registrirala pri Okrož-
nem gospodarskem sodišču v Ljubljani go-
spodarsko dejavnost svoje storitvene enote.

OBVESTILO

**Zveza čebelarских društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva 3/II, bo v kratkem regi-
strirala pri Okrožnem gospodarskem sodišču v Ljubljani trgovsko dejavnost svoje storitvene
enote.**

V začetku bo dobavljala talilce za med ter AŽ panje na 3,4 in 7 satov s prirejenimi
pitalniki. V sezoni bo posredovala kupoprodajo matic, rojev, čebelnih družin z in brez panjev
ter prazne rabljene panje. Vabimo kupce — prodajalce, da nam sporoče svoje želje, potrebe
in ponudbe.

23. MEDNARODNI KONGRES ČEBELARJEV BO V MOSKVI OD 27. AVGUSTA DO 2. SEPTEMBRA 1971

Skladno s sklepom 22. kongresa Mednarodne federacije čebelarških združenj Apimondie v Münchnu, da naj bi bil 23. kongres v Moskvi, sta IO Sveta Apimondie in organizacijski komite za 23. kongres sprejela na svoji delovni seji program in dnevni red kongresa:

27. 8.	9.00—10.00	Svečani začetek kongresa
	10.30—12.00	Plenarno zasedanje, posvečeno splošnim vprašanjem čebelarstva
	12.30	Odkritje čebelarške razstave
	15.00—18.00	Plenarno zasedanje, posvečeno temam čebelarške ekonomike
	15.00—18.00	Simpozij o biologiji čebel
28. 8.	9.00—13.00	Plenarno zasedanje, obravnavanje čebelarške tehnologije in opreme
	9.00—13.00	Simpozij o biologiji čebel
	14.30—18.00	Plenarno zasedanje, obravnavanje o biologiji čebel
	14.30—18.00	Simpozij o biologiji čebel
	14.00—18.00	Demonstracija čebelarških filmov in diafilmov
	19.00—21.00	Zasedanje znanstveno raziskovalne organizacije o čebelarstvu
29. 8.	7.00—22.00	Enodnevne ekskurzije za vse udeležence kongresa, tudi spremljajočih oseb
		Obisk čebelarških in turističnih znamenitosti v okolici Moskve
30. 8.	9.00—13.00	Plenarno obravnavanje vprašanj praktičnega čebelarstva
	14.00—20.00	Ekskurzija po mestu Moskva. Svobodni program.
	7.00—21.20	Posebni znanstveni simpozij za znanstvenike v znanstveno-raziskovalnem inštitutu za čebelarstvo v mestu Ribno (Rjazanska oblast)
31. 8.	9.00—13.00	Plenarna razprava o biologiji čebel
	14.30—18.00	Plenarna razprava o patologiji čebel
	14.30—18.00	Prikazovanje čebelarških filmov in diafilmov
1. 9.	9.00—13.00	Plenarna razprava o patologiji čebel
	9.13—13.00	Simpozij o medonosnih rastlinah in čebelnem oprasevanju
	14.30—18.00	Plenarna razprava o medonosnih rastlinah in čebelnem oprasevanju
	14.30—18.00	Obravnavanje posebnih vprašanj za okroglo mizo
	14.30—18.00	Prikazovanje čebelarških filmov in diapozitivov
2. 9.	9.00—12.30	Svobodne teme na plenarnem zasedanju
	9.00—12.30	Generalna skupščina Apimondie
	14.30—17.00	Zaključek kongresa

Moskva — mesto prihodnjega kongresa čebelarjev

Program za vsebino referatov in koreferatov je na razpolago v ZČDS, obsega pa: ekonomiko, organizacijo in tehnologijo čebelarstva, tehnologijo predelave medu in voska, čebelarstvo, biološko, biologijo in patologijo čebel, medonosno rastlinstvo in opravljanje.

Skladno s 6. čl. Pravilnika o mednarodnih čebelarstvenih kongresih morajo avtorji poslati teze in predavanja samo prek svojih čebelarstvenih združenj, ki so organizirana v Apimondii. Prvo izbiro predavanj opravi nacionalno čebelarstvo združenje. Če je v državi več čebelarstvenih organizacij, ki so vključene v Apimondii, je treba poslati predavanje prek ene izmed teh organizacij.

Organizacijski komite bo izdal v vseh petih kongresnih jezikih izvlečke vseh predavanj, ki bodo prebrana na kongresu. Noben izvleček pa ne sme imeti več kot 3000 tiskovnih znakov; morajo pa biti odposlani Organizacijskemu komiteju do 1. februarja 1971. Sam tekst predavanja pa ne sme obsegati več kot 10.000 tiskovnih znakov; biti mora pisan s pisalnim strojem in ga je treba poslati sekretariatu organizacijskega komiteja v petih izvodih v enem izmed kongresnih jezikov najdlje do 1. maja 1971. Predavanja lahko spremlja avtor z diapozitivi v naslednjih razmerjih: 24 × 36 mm, 28 × 28 mm in 18 × 24 mm. Zunanji obseg okvirov mora biti 50 × 50 mm.

Mednarodna razstava čebelarstva in konkurzi

V času kongresa bo organizirana mednarodna razstava čebelarstvenega inventarja, naprav in proizvodov čebelarstva. Predvajani bodo izbrani filmi, diafilmi in fotografije, ki prikazujejo čebelarstvo tematiko.

Pogoje udeležbe na razstavi in predvajanja filmov ter diafilmov bomo objavili naknadno.

Kraj kongresa

Kongres bo v dvoranah sodobnega hotelskega kompleksa »Rossija«. Plenarna zasedanja bodo v veliki kinokongresni dvorani hotela »Rossija«, ki sprejme 3000 oseb. Simpoziji, stalne komisije, delovne skupine itd. bodo imele svoje mesto v istem hotelu, in sicer v tujinskih dvoranah, ki imajo po 100—300 sedežev.

Kongresni jeziki

Predavanja, razprave in obvestila bodo v enem od petih uradnih jezikov, in sicer v ruskem, francoskem, angleškem, nemškem in španskem. Vse pa bo hkrati prevajano (sinhronizirano) v vseh petih jezikih.

Registracija

Vsak udeleženec kongresa vplača registracijski delež v višini 25 ameriških dolarjev; vsak član spremstva pa plača za registracijo 16 ameriških dolarjev. Vsak udeleženec, ki je vplačal registracijo, ima pravico na značko, dokumente in vse kongresne materiale, udeležbo na koncertu, brezplačno enodnevno ekskurzijo, na banket ob zaključku ipd.

Spremenne osebe ne bodo imele pravice do dosleja z dokumenti.

Stroške, pogoje stanovanja, prehrane in ekskurzije po Sovjetski zvezi, bomo objavili naknadno.

Registracijo pa je treba prijaviti do 26. avgusta 1971 hotelu »Rossija«.

Vožnja in potni listi

Glede vožnje priporočamo, da se obrnete na agencije Vsevezne družbe za turizem s tujino »Inturist«, katerim je naročeno, da dajejo vse informacije glede kongresa. V državah pa, kjer nima »Inturist« svojih agencij, lahko uporabljamo usluge »Inturista« v kateri koli drugi državi.

Udeleženci kongresa urejajo vize za potovanje v Sovjetsko zvezo s posredovanjem »Inturista« pri konzularnih predstavništvih sovjetske ambasade.

Ekskurzije po kongresu

Po kongresu bo organizacijski komite organiziral za udeležence in spremljevalce 5 do 10-dnevne ekskurzije po Sovjetski zvezi. Predviden je obisk čebelarstvenih znanstveno-raz-

Hotel »Rossija« — kraj kongresa

iskovalnih ustanov, kolhoznih in sovхозnih pasišč različnih rajonov Sovjetske zveze, poleg tega pa še številnih kulturno-zgodovinskih znamenitosti, muzejev itd.

Podrobnosti o tem bomo sporočili kasneje.

Za gospe in spremljajoče osebe je predviden poseben program

Zanje je predviden ogled Moskve, obisk Kremlja, Tretjakovske umetniške galerije, Vsezvezne razstave dosežkov narodnega gospodarstva ZSSR, zoološkega vrta, Moskovskega doma mode, šolskih in otroških ustanov, gledališč in muzejev.

Mimo tega pa bodo gospe imele možnost udeležiti se ekskurzij in vsega drugega, kar je predvideno v kongresnem programu.

Po Informacionnom bjulletenu № 1

VABILO

Cebelarско društvo Litija bo imelo svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 10. januarja 1971, z začetkom ob 8. uri v prostorih restavracije Pošta v Litiji.

Vljudno vabljeni vsi naši čebelarji in prijatelji našega društva od drugod.

Odbor

NIKOLAJ BAČIČ

Letos 29. marca nam je zahrbtna bolezen v 67. letu starosti iztrgala iz srede slovenskih čebelarjev našega člana Nikolaja Bačiča iz Grada v Prekmurju.

Nikolaj se je bavil s čebelarstvom dolga desetletja. Ljubezen do čebelarstva mu je privzgojil njegov oče, ki je bil aktiven čebelar že v prejšnjem stoletju. Na urejenem gospodarstvu je Nikolaj vedno našel tudi čas za svoje čebelice, jih s skrbjo in ljubeznijo negoval. Žal se je moral v letošnji pomladi prehitro posloviti od njih. Posloviti se je moral tudi od vseh nas, ki smo ga poznali, ki smo z njim sodelovali, se radovali dobrih medenih letin in se hudovali nad »medeno sušo«.

Dragi Nikolaj, Tvoji znanci Te bomo ohranili v spominu kot delavnega in vztrajnega tovariša. Za Tvoje delo v Čebelarški družini, kjer si bil dolga leta tajnik, se Ti najtopleje zahvaljujemo.

Čebelarška družina Grad
tajnik Alojz Kočar

RUŠKIM ČEBELARJEM V SPOMIN

V preteklem letu je imela neizprosna smrt v naši čebelarški družini obilno žetev; kar trem članom je pretrgala nit življenja. Žal smo z njimi izgubili tri dobre člane, čebelice zveste oskrbnike, njihove družine pa skrbne očete. Naj imajo v Čebelarju, ki so ga dolga leta vneto prebirali, tudi skromen spomenik.

PETER ZIDARIČ

Bil je drugi, ki nam ga je smrt iztrgala sredi poletja, dne 1. julija. Rojen je bil 27. 6. 1899 v Loprnici pri Ormožu kot kmečki sin. Čebelariti je začel z 12 leti, takrat še v slamatih koših. Prekinil je, ko se je šel učiti zidarske stroke. Potem je oblekel vojaško suknjo v prvi

svetovni vojni, po vojni pa je bil Maistrov bореc in se boril za našo severno mejo. Po sklenitvi miru se je vrnil pod rodni krov, a se kmalu podal kot zidar v širni svet. Leta 1934 se je s svojo družino ustavil v Rušah, kjer je pričakal drugo svetovno vojno. Takrat je bil njegov narodnozavedni dom zbirališče ljudi, ki sobili razporeženi proti okupatorju. Zaradi sodelovanja v osvobodilnem gibanju se je znašel v zaporu in naposled na prisilnem delu.

Po osvoboditvi je bil vsestransko družbeno izredno delaven in prvi predsednik občinske Smolnice pri Rušah. Pri vsem tem pa je še našel čas, da si je razvil svoje čebelarstvo in delal v čebelarški organizaciji. Ko je nastopil zasluženi pokoj, ga je bilo najti le pri njegovih ljubljankah, pri čebelnjaku; poslušati mogočno simfonijo svojih 70 korenjaških žnidersčev mu je bilo največje ugodje. Svoj lepi tridelni čebelnjak, postavljen na idilični legi, je obdal z raznovrstnim medonosnim rastlinjem tako lepo, da je vse skupaj izgledalo kakor v pravljici.

Peter je bil idealen čebelar; tih, miren, skromen, požrtvovalen in značajan. Bil je najlepši vzor družbenega delavca; v vrsti let je v naši družini zaporedoma vestno opravljal menda vse funkcije od referentov do predsednika. Naposled je bil leta naš najboljši gospodar in oskrbnik družinskih čebel. Poleg svojih je nesebično in požrtvovalno skrbel še za družinske čebele in najbolj je bil vesel, če je mogel na odborovih sejah poročati o uspehu. Zato je prejel priznanje za svoje uspešno delo na čebelarškem polju — red Antona Janše II. stopnje.

ALBERT KOLARIČ

Od njega smo se poslovili konec oktobra, prav v času, ko so se spravljal tudi čebelice k zimskemu spanju.

Rojen je bil 11. 11. 1896 v Mariboru, kjer se je tudi šolal. Po končanem študiju se je posvetil železničarski službi. Leta 1935 je bil premeščen kot prometnik na železniško postajo v Ruše, kjer je služboval do upokojitve, razen nekaj časa med oku-

pacijo, ko je vršil svojo dolžnost v Kanfaranu v Istri.

V Rušah je prišel v stik s čebelarji, ki so takrat prevažali v pašo po železnici. Začel se je zanimati za čebele, nakupil nekaj panjev in začel čebelariti. Kmalu je tako vzljubil to živalico, da je bil najbolj srečen, kadar je bil lahko v svojem čebelnjaku, kar pri izvrševanju službe, ki zahteva izredno natančnost in točnost, ni bilo lahko. Kot skrben gospodar si je začel graditi dom za svojo družino. Prav tisto leto je bila izredno dobra čebelarstva letina in čebelice so mu izdatno pomagale. Tega jim ni nikoli pozabil in čestokrat je zatrjeval, da jih ne bo nikoli zapustil.

Ves čas čebelarjenja je bil zvest član naše čebelarstva družine. Zadnjih pet let je bil težko bolan. Bolezen ga je vedno bolj ovirala pri čebelarstvih opravilih in ko je nazadnje bil stalno priklenjen na bolniško posteljo, so skrbeli za njegove čebele sočebelarji in bil je zadovoljen. Svojo obljubo — čebelicam zvestoba do groba — je zvesto izpolnil.

Čebelarstva družina Ruše

ALBIN BUNC

V mirni, tihi dolinici Limovo pri Volčji dragi v Spodnji Vipavski dolini stoji hišica, pred njo ob poti pa čebeljak. Družina je ostala brez skrbnega varuha in čebeljak brez čebelarja. Kruta smrt je dne 22. junija 1970 iztrgala iz naše sredine Albina Bunca.

Rodil se je 12. septembra 1920 v Volčji dragi. Njegova trnjeva pot se je začela že v zgodnji mladosti. Bil je delavec, že mlad interniran. Po razsulu Italije je bil v NOV. Po osvoboditvi je pripeljal iz bližine Idrije ženo. V vzornem zakonu sta dobila hčerko in dva sinova. Hčerko je šolal, a sinova sta še nedorastla. Skromnost, pridnost in poštenost cele družine je lahko vsakemu za vzor.

Albin je bil pravi korenjak, po duši pa dober, odkritosrčen in tovariški. Čebele je vlovil v Stari gori. Tam so še stari gozdovi in po duplih se še najdejo čebele. Vsi, ki smo ga poznali, smo ga zelo cenili kot vsestransko dobrega tovariša in pridnega čebelarja. Čebelaril ni z velikim številom panjev, toda tistim, ki jih je imel, je posvetil prosti čas in veliko truda.

Dragi Albin! Tvoja smrt je napravila veliko praznino v naših vrstah. Želimo ti, da

bi ti bila lahka vipavska zemlja, ki si jo ljubil iz dna srca, a tvoji soprogi in ostalim izrekam iskreno sožalje; mi pa te bomo ohranili v trajnem spominu!

Ivan Krajnc
Volčja draga 60

IVAN FUGAR

Lepega sončnega dne 14. 6. 1970, ko so čebele imele največ dela, smo položili k večnemu počitku dolgoletnega čebelarja Ivana Fugarja, rojenega 7. 9. 1887, nazadnje bivajočega v Moravčah 78. Ko je bil star 13 let, se je šel učiti kolarske obrti in ker je bil njegov mojster tudi čebelar, je tako pri njem tudi čebelaril. Tako je postal čebelar in kolač vse svoje življenje, do svoje smrti. Star 83 let je umrl, daleč na okoli poznan kot zelo dober kolarski mojster in čebelar. Ob svoji smrti je imel 20 AŽ panjev, ki jih je upravljal 3 mesece pred smrtjo.

Ivan Fugar je bil tudi dober organizator pri čebelarstvih organizacijah. Bil je ustanovni član Čebelarstva društva v Moravčah in kasneje tudi dolgoletni predsednik Čebelarstva društva in družine v Moravčah.

Za vestno in dolgoletno požrtvovalno delo v čebelarstvi organizaciji je bil odlikovan z redom Antona Janša III. stopnje.

Velika udeležba ljudi, številni venci in govori pri pogrebu so bili dokaz, kako je bil cenjen in kot poštenjak upoštevan. Vsi čebelarji ga bomo težko pogrešali in ohranili ga bomo v lepem spominu.

Tajnik
čebelarstva družine Moravče
Grabnar Peter

FRANC RAJGELJ

Tudi v letošnjem letu je smrt posegla v vrste naše čebelarstva družine in nam iz rok iztrgala člana, to je: Franc Rajgelj. Rojen je bil 5. aprila 1897 na Šutni pri Žabnici. Ko je odslužil vojaški rok, se je po nekaj letih zaposlil pri železnici. Opravljal je razne službe 32 let. Bil je vedno bolj slabotnega zdravja. Boloval je več desetletij na želodcu in tudi zaradi tega umrl.

Razen svoje službe je tudi zvesto oskrboval svoje čebelice 45 let. Imel je do 30 AŽ-panjev in te je zvesto prevažal na pašo v Jelovico na smreko in v Istro na žajbelj. Še zadnje leto, ko je bil že precej bolan, je še vse zazimil, ker je mislil, da kar sam napravi, da bo najbolje, ker le sam sebi je zaupal. Konec oktobra ga je bolezen privzela na bolniško posteljo in ni več vstal. Smrt je napravila svoje in ga nam vzela dne 15. decembra 1969 v 73. letu starosti. Bil je deset let član upravnega odbora.

Leta 1968 ga je Čebelarstvo društvo Škofja Loka odlikovalo z redom A. Janša III. stopnje za dolgoletno članstvo in kot dobrega čebelarja. Rad je videl, da so se pri njegovem čebelnjaku opravljali poučni sestanki, ker je imel vzorno urejen čebelnjak.

Dragi France! Zapustil si nas prezgodaj. Tudi sam si bil v dobri veri, da boš še okrevati in naslednje leto čebelaril, ker si še tako natančno vzimil čebele. Ali to Ti ni bilo dano! V mrzlem dnevu, ko je narava že pokrita z belo odejo, se poslavljamo od tebe. Čebelice spijo lepo zimsko spanje in se bodo spomladi prebudile, samo tebe ne bo več, da bi jih opravljal.

Poslovlili smo se čebelarji na žabniškem pokopališču, ki so mu v zadnje slovo še podarili lep venec.

Počivaj v hladni zemlji v miru dragi France!

Lahka naj ti bo zemlja!

Čebelarstva družina Škofja Loka

CIRILU RANTAŠI V SLOVO

V nedeljo zjutraj, 9. t. m., se je naglo razširila vest med čebelarji Čebelarstva društva Križevci, da se je za vedno ustavilo plemenito srce priljubljene čebelarja Cirila Rantaše.

Rodil se je 5. maja 1903. leta. Osnovno znanje je dala Cirilu veržeska šola. Po končani osnovni šoli ga je življenje za vedno priklenilo na rodovito domačo zemljo. Posvetil se je najlepšemu in najbolj koristnemu kmečkemu delu. Poleg kmečkega dela, ki zahteva pridne in krepke roke ter celega človeka, je užival pri svojih čebelah, vedno pa je našel tudi nekaj časa za kulturno življenje in razvedrilo.

Čebelariti je začel že v zgodnji mladosti. Njegov oče je bil podjeten čebelar s 50 panji; še večji čebelar pa je bil njegov ded Alojz, ki je gojil čebele v koših. Rantaševo čebelarstvo, ki kraljuje na domačiji že preko 150 let, je bilo v prejšnjem stoletju najpomembnejše čebelarstvo v Bunčanih.

Čebelarji cenimo življenjsko delo Cirila Rantaše. Ob žalostnem trenutku slovesa, ko se za vedno poslavljamo od njega, mu obljubljam v imenu vseh čebelarjev križevskega društva, da ga bomo ohranili v najlepšem spominu kot plemenitega čebelarja. Zato bomo z zlatimi črkami opisali vse njegove vrline v ZLATO KNJIGO SPOMINOV, ki jo vodi naše društvo.

Slava mu!

Kosi Ludvik,

POSOJILO

v višini več desetisoč N din potrebuje za razširitev čebelarstva mlad poklicni čebelar. Ponudbe naslovite na upravo SČ.

KUPIM

20 praznih rabljenih AŽ panjev »Gromovka«. Franjo Korun, Lipovac 89, pošta Vinkovci.